

REALIZACJA PROJEKTÓW AGROWOLTAICZNYCH W POLSCE

kluczowe bariery administracyjno-prawne

RAPORT
2025
ROK

Niniejszy raport był wspierany przez European Climate Foundation.

Odpowiedzialność za informacje i poglądy przedstawione w niniejszym raporcie spoczywa na autorach. European Climate Foundation nie ponosi odpowiedzialności za wykorzystanie jakichkolwiek zawartych lub wyrażonych w nim treści.

Autorzy:

Ewa Magiera
dr Katarzyna Jabłońska-Przywecka
dr Dariusz Mańka
dr Magdalena Porzeżyńska
Marek Kononowicz
PhD-c Michał Krzaczek

Projekt graficzny raportu:

Katarzyna Jakubowska

Data publikacji:

Kwiecień 2025 r.

Prezentowany raport jest wynikiem szeroko zakrojonych badań polegających na analizie obowiązujących przepisów i orzecznictwa, badań kwestionariuszowych, a także konsultacji branżowych. Jego celem jest nie tylko diagnoza najistotniejszych barier dla rozwoju agrowoltaiki w Polsce, ale też przedstawienie rekomendacji pozwalających na efektywne wdrożenie tej technologii w naszym kraju.

Wierzymy, że proponowane rozwiązania przyczynią się do popularyzacji i rozwoju tej perspektywicznej technologii. Mamy nadzieję, że niniejsza publikacja zainicjuje dyskusję o potrzebie zmian w otoczeniu prawnym i praktyce administracyjnej, a w konsekwencji zachęci do podejmowania działań legislacyjnych wspierających polską agrowoltaikę.

Opracowanie pozostaje aktualne na dzień 26 lutego 2025 r.

Zapraszamy do lektury!

AUTORZY RAPORTU

Ewa Magiera | Prezes Zarządu
Polskie Stowarzyszenie Fotowoltaiki

dr Katarzyna Jabłońska-Przywecka
Polskie Stowarzyszenie Fotowoltaiki

adw. dr Dariusz Mańka
Polskie Stowarzyszenie Fotowoltaiki

r. pr. dr Magdalena Porzeżyńska
Bryśiewicz Bokina i Wspólnicy

Marek Kononowicz
Bryśiewicz Bokina i Wspólnicy

Michał Krzaczek
Bryśiewicz Bokina i Wspólnicy

SPIIS TREŚCI

07	Wstęp	
08	Wykaz skrótów	
10	Podsumowanie	
	Cele raportu	10
	Główne bariery zidentyfikowane w raporcie	10
	Propozycje zmian legislacyjnych	11
	Znaczenie zmian w kontekście wymogów unijnych	12
13	Część I	
	<i>Znaczenie i rozwój agroPV: Perspektywa globalna, unijna i krajowa</i>	
	Charakterystyka agrowoltaiki z uwzględnieniem definicji, istoty oraz korzyści wynikających z umożliwienia wykorzystania potencjału agroPV w Polsce	13
	Znaczenie projektów agroPV w procesie transformacji energetycznej	16
	Cele i obowiązki wynikające z prawa UE	18

21

Część II

Proces inwestycyjny dot. agroPV w wybranych państwach członkowskich

Wprowadzenie	21
Niemcy	22
Włochy	23
Francja	25
Czechy	26
Hiszpania (Katalonia)	27
Tabela z porównaniem wprowadzonych regulacji	29

33

Część III

Proces inwestycyjny dot. agroPV w Polsce

Wprowadzenie	33
Proces inwestycyjny na podstawie obowiązujących regulacji prawnych	35
Stosunek polskiego społeczeństwa do projektów agroPV	37

40

Część IV

Bariery prawnoadministracyjne dot. agroPV w Polsce

Brak dedykowanych regulacji prawnych	40
Trudności dotyczące <i>developmentu</i> instalacji agrowoltaicznych	46
Przeznaczenie gruntu rolnego na cele nierolnicze (podwójne przeznaczenie gruntów)	49
Kwestia płatności bezpośrednich	52
Kwestie podatkowe	55

59

Część V

Rekomendacje *de lege ferenda*

Brak dedykowanych regulacji prawnych	61
Trudności dotyczące <i>developmentu</i> instalacji agrowoltaicznych	64
Podwójne przeznaczenie gruntów	67
Kwestia płatności bezpośrednich	69
Kwestie podatkowe	71

WSTĘP

Szanowni Państwo,

oddajemy w Państwa ręce raport poświęcony kluczowym barierom prawnym w rozwoju projektów agrowoltaicznych (agroPV) w Polsce. W ostatnich latach coraz częściej zwraca się uwagę na możliwość łączenia działalności rolnej z produkcją energii słonecznej. Wykorzystanie tego samego obszaru pod kątem obu tych funkcji, niesie za sobą znaczące korzyści nie tylko dla sektora OZE, ale przede wszystkim dla rolnictwa. Agrowoltaika pozwala bowiem na ochronę gleby i lepsze gospodarowanie przestrzenią, a ponadto zapewnia rolnikowi dodatkowy dochód ze sprzedaży nadwyżek wyprodukowanej energii. Omawiane w raporcie rozwiązanie jest powszechnie stosowane wśród naszych sąsiadów – Niemcy i Czechy – a także w innych państwach członkowskich UE.

Mimo niewątpliwego potencjału projektów agroPV i naturalnej synergii dwóch istotnych w Polsce obszarów – rolnictwa i PV – **obowiązujące przepisy nie uwzględniają specyfiki agroPV** i wciąż traktują ją na równi z tradycyjnymi farmami fotowoltaicznymi. **W rezultacie, proces inwestycyjny w odniesieniu do przedmiotowego rozwiązania napotyka nie tylko bariery typowe dla fotowoltaiki, ale dodaje przy tym kilka kolejnych:** począwszy od niejednoznacznej kwalifikacji gruntów rolnych, poprzez wysokie koszty ich odrolnienia i niepewność co do prawa do dopłat bezpośrednich, aż po kwestie podatkowe. Takie podejście, zamiast ułatwiać wdrażanie nowoczesnych technologii na obszarach wiejskich, znacząco je blokuje, co w obliczu unijnych celów klimatyczno-energetycznych oraz w zakresie zrównoważonego rolnictwa wymaga pilnych zmian.

Rosnąca potrzeba przyspieszenia transformacji energetycznej oraz zbliżający się termin implementacji dyrektywy RED III (maj 2025 r.) jeszcze bardziej podkreślają wagę wyzwań legislacyjnych w zakresie OZE. Energia słoneczna – w tym agrowoltaika – może odegrać istotną rolę w zwiększaniu udziału OZE w polskim miksie energetycznym, jeśli tylko zostanie zapewnione odpowiednie, sprzyjające jej rozwojowi otoczenie regulacyjne.

Zapraszamy do zapoznania się z dokonaną przez nas diagnozą oraz z propozycjami zmian, które wesprą rozwój sektora agrowoltaicznego w Polsce.

WYKAZ SKRÓTÓW

SKRÓT	ROZWINIĘCIE
DŚU	decyzja o uwarunkowaniach środowiskowych
DWZ	decyzja o warunkach zabudowy
MPZP	miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
Nowelizacja u.p.z.p. i in.	ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw
NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
OOŚ	ocena oddziaływania na środowisko
OZE	odnawialne źródła energii
Porozumienie	Porozumienie o współpracy na rzecz rozwoju sektora fotowoltaiki z dnia 16 grudnia 2021 r.
PrBud	ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane
PrEn	ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne
PV	fotowoltaika
RED II	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych.
RED III	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2413 z dnia 18 października 2023 r. zmieniająca dyrektywę (UE) 2018/2001, rozporządzenie (UE) 2018/1999 i dyrektywę 98/70/WE w odniesieniu do promowania energii ze źródeł odnawialnych oraz uchylająca dyrektywę Rady (UE) 2015/652
Rozporządzenie 2021/1172	Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2022/1172 z dnia 4 maja 2022 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli we wspólnej polityce rolnej oraz stosowania i obliczania wysokości kar administracyjnych w związku z warunkowością
Rozporządzenie 2021/2115	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013
TSUE/Trybunał	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

SKRÓT	ROZWIĘCIE
UE	Unia Europejska
u.o.g.r.l.	ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych
uOZE	ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii
u.p.s.w.p.r.	ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
u.p.z.p.	ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
u.u.i.o.ś.	ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko
WPR	Wspólna Polityka Rolna
WSA	wojewódzki sąd administracyjny

PODSUMOWANIE

---

1. CELE RAPORTU

Raport został opracowany w oparciu o analizę przepisów prawa krajowego i unijnego, kwerendę praktyk w wybranych państwach członkowskich UE, badania ankietowe wśród przedstawicieli sektora fotowoltaicznego oraz konsultacje branżowe. Głównymi celami raportu są:

- **zidentyfikowanie kluczowych barier** w rozwoju projektów agrowoltaicznych (agroPV) w Polsce;
- **przeprowadzenie diagnozy** obecnego procesu inwestycyjnego w zakresie lokalizowania instalacji agroPV na gruntach rolnych;
- **przedstawienie propozycji zmian legislacyjnych** (postulaty *de lege ferenda*), które umożliwią synergiczne połączenie działalności rolniczej z produkcją energii z promieniowania słonecznego.

Agrowoltaika polega na jednoczesnym wykorzystywaniu tego samego gruntu na cele rolne i wytwarzanie energii z instalacji fotowoltaicznych. Innowacja ta jest z powodzeniem stosowana w wielu państwach członkowskich UE. Raport podkreśla ogromny potencjał takiego rozwiązania dla polskiego rolnictwa, a także potrzebę wprowadzenia spójnych regulacji prawnych w tym obszarze.

2. GŁÓWNE BARIERY ZIDENTYFIKOWANE W RAPORCIE

- I. **Brak definicji agrowoltaiki oraz dedykowanych rozwiązań prawnych** w tym obszarze, które stanowią podstawową barierę w powstawaniu instalacji agroPV – brak regulacji ustawowych powoduje konieczność stosowania przepisów dla fotowoltaiki, które nie uwzględniają specyfiki projektów agroPV.
- II. **Utrudnione uzyskanie tytułu planistycznego** – w świetle znowelizowanych przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zmiana zagospodarowania terenu dot. gruntowych instalacji fotowoltaicznych lokalizowanych na użytkach rolnych klasy I–III oraz na użytkach rolnych klasy IV, o mocy zainstalowanej elektrycznej większej niż 150 kW lub wykorzystywanych do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, następuje wyłącznie na podstawie planu miejscowego.

- III. **Brak możliwości podwójnego przeznaczenia gruntów rolnych**, które skutkuje koniecznością przeprowadzania procedury wyłączenia ich z produkcji rolnej – aktualne przepisy przewidują formalne „odrolnienie” i konieczność uzyskania zgody ministra rolnictwa przy przeznaczaniu gruntów klasy I–III na cele inne niż rolnicze, a także wysokie opłaty za wyłączenie tych gruntów z produkcji. Agrowoltaika, mimo że utrzymuje funkcję rolniczą, traktowana jest obecnie jak standardowa inwestycja nierolnicza.
- IV. **Ryzyko utraty prawa do dopłat bezpośrednich** – dotychczasowe przepisy nie precyzują, czy obszar zajęty przez projekty agroPV stanowi „kwalifikujący się hektar” – jeden z podstawowych warunków decydujący o przyznaniu płatności bezpośrednich dla rolników.
- V. **Ryzyko podwójnego opodatkowania gruntów** – obok obowiązku zapłaty podatku rolnego, w przypadku uznania wytwarzania energii elektrycznej za prowadzenie działalności gospodarczej, powstaje nowy obowiązek w zakresie podatku od nieruchomości. Brak wyjątku dla agroPV sprzyja podwójnemu opodatkowaniu i zwiększa koszty inwestycji.

3. PROPOZYCJE ZMIAN LEGISLACYJNYCH (*DE LEGE FERENDA*)

Raport przedstawia rekomendacje w formie konkretnych propozycji poprawek do obowiązujących aktów prawnych takich jak: Prawo energetyczne, ustawa o odnawialnych źródłach energii, ustawa o zagospodarowaniu i planowaniu przestrzennym, ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ustawa o podatkach lokalnych, ustawa o podatku rolnym, rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty podstawowego wsparcia dochodów, płatności redystrybucyjnej, płatności dla młodych rolników, płatności związanych z produkcją do powierzchni upraw i płatności związanych z produkcją do zwierząt i przejściowego wsparcia krajowego w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, a także wydania dedykowanych rozporządzeń. Wśród kluczowych postulatów znalazły się:

- **wprowadzenie definicji legalnej agrowoltaiki oraz określenie warunków technicznych**, które decydowałyby, które projekty agroPV przyczyniają się do podwójnego zagospodarowania gruntów rolnych (zmiany w uOZE oraz poprzez wydanie dedykowanego rozporządzenia);
- **liberalizacja aktualnych przepisów planistycznych oraz środowiskowych**, umożliwiająca stworzenie rozwiązań dla *developmentu* agroPV (zmiany w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz u.p.z.p.);

- **możliwość podwójnego użytkowania gruntów** bez konieczności odrolnienia – dzięki uznaniu, że instalacja agroPV nie stanowi „przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze” i nie wymaga opłaty za wyłączenie gruntów z produkcji, możliwym byłoby wykorzystanie użytków rolnych klas I–III oraz niektórych klasy IV pod warunkiem zachowania ich dotychczasowej funkcjonalności rolniczej, a także zoptymalizowanie kosztów inwestycyjnych (zmiany w u.o.g.r.l.);
- **zachowanie prawa do dopłat bezpośrednich** z uwagi na kontynuowanie prowadzenia działalności rolniczej na przedmiotowym obszarze (zmiany w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty podstawowego wsparcia dochodów, płatności redystrybucyjnej, płatności dla młodych rolników, płatności związanych z produkcją do powierzchni upraw i płatności związanych z produkcją do zwierząt i przejściowego wsparcia krajowego w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027);
- **wyłączenie instalacji agroPV z obowiązku podatkowego podatku od nieruchomości** (zmiany w u.p.o.l. oraz u.p.r.) – poprzez uznanie, że agroPV nie zmienia dominującej funkcji rolniczej gruntu oraz wytwarzana przez nią energia elektryczna nie stanowi zysku z działalności gospodarczej, jedynym wymaganym podatkiem dla gruntu na którym byłaby zlokalizowana pozostałby podatek rolny. Powyższe rozwiązanie zapobiegłoby podwójnemu opodatkowaniu gruntów.

4. ZNACZENIE ZMIAN W KONTEKŚCIE WYMOGÓW UNIJNYCH

Zgodnie z prawem UE państwa członkowskie powinny upraszczać i przyspieszać procedury inwestycyjne dla OZE, a zwłaszcza wobec innowacyjnych rozwiązań o znacznym potencjale rozwoju, takich jak agrowoltaika. Dodatkowo należy stwierdzić, że:

- akty nieustawodawcze, takie jak strategia UE na rzecz energii słonecznej oraz plan REPowerEU, podkreślają korzyści wynikające z łączenia produkcji rolnej i OZE oraz konieczność tworzenia zachęt dla inwestycji agroPV,
- wprowadzanie rozwiązań wspierających agroPV wpisuje się w cele Europejskiego Zielonego Ładu, który dąży do wzmocnienia zrównoważonego rolnictwa, ochrony gleby i bioróżnorodności, a jednocześnie rozwoju OZE,
- rozwój agroPV pomoże Polsce wywiązać się z zobowiązań w zakresie udziału OZE w miksie energetycznym oraz uzyskać liczne korzyści gospodarcze.

Przedstawione w raporcie rekomendacje mają na celu zapewnienie spójnego i przewidywalnego otoczenia prawnego dla technologii agroPV, usunięcie nadmiernych barier administracyjnych, podatkowych i formalnych oraz dostosowanie polskiego porządku prawnego do unijnych wytycznych.

CZĘŚĆ I

ZNACZENIE I ROZWÓJ AGROPV W ŚWIETLE PRAWA UE

1. CHARAKTERYSTYKA AGROWOLTAIKI

Z UWZGLĘDNIENIEM DEFINICJI, ISTOTY ORAZ KORZYŚCI WYNIKAJĄCYCH Z UMOŻLIWIENIA WYKORZYSTANIA POTENCJAŁU AGROPV W POLSCE

Agrowoltaika polega na równoczesnym wykorzystaniu tego samego obszaru do dwóch celów: wytwarzania energii elektrycznej przy użyciu instalacji fotowoltaicznych oraz prowadzenia działalności rolniczej. Montaż modułów fotowoltaicznych nad lub pomiędzy uprawami, a także na terenach przeznaczonych pod hodowlę zwierząt gospodarskich, pozwala na efektywniejsze wykorzystanie gruntów. Dla sektora rolnego agroPV stanowi szansę na zwiększenie odporności na zmiany klimatyczne oraz lepszą kontrolę nad stanem środowiska upraw, przy jednoczesnym generowaniu energii elektrycznej. Z kolei dla sektora elektroenergetycznego dodatkowe instalacje przynoszą korzyści w postaci zdecentralizowanej produkcji OZE z promieniowania słonecznego, co przyczynia się do dywersyfikacji źródeł energii oraz poprawy ogólnego bezpieczeństwa energetycznego.

W kontekście globalnych wyzwań związanych z ograniczaniem negatywnych skutków globalnego ocieplenia i dążenia do neutralności klimatycznej, rolnictwo staje dziś przed koniecznością zmniejszenia swojego śladu węglowego, z uwagi na to, że odpowiada za część emisji gazów cieplarnianych. W 2022 r. udział rolnictwa w strukturze całkowitej emisji gazów cieplarnianych wyniósł 10,8% w Unii Europejskiej oraz 8,8% w Polsce¹.

Z uwagi na powyższe, rolnictwo staje się obszarem szczególnej uwagi w politykach klimatycznych Unii Europejskiej. Presja na redukcję emisji wiąże się też z rosnącymi oczekiwaniami odbiorców końcowych, którzy coraz częściej wybierają produkty powstające w zrównoważony sposób, o niskim poziomie śladu węglowego. W tej sytuacji, ważnym staje się wykorzystanie przez sektor rolny technologii umożliwiających ograniczenie emisji, a jednocześnie pozwalających na rozwój konkurencyjności. Agrowoltaika ma szansę zapewnić rolnikom, tanie i czyste źródło energii.

¹ Główny Urząd Statystyczny, *Statystyki zmian klimatu. Polska na tle Europy*, Warszawa 2024, s. 23.

Potencjał umożliwienia zastosowania agroPV w Polsce jest olbrzymi. Od momentu akcesji do UE do 2023 r. wartość dodana brutto polskiego rolnictwa wzrosła z 7 mld euro do ponad 23 mld euro. Udział tego sektora gospodarki w PKB wyniósł 3,3% w 2023r., podczas gdy średnia UE to 1,9%². Polska ma ponadto drugą największą liczbę gospodarstw rolnych w UE, ustępując jedynie Rumunii³. Wartość eksportu polskich produktów rolno-spożywczych wzrosła z 5 mld euro w 2004 r. do 52 mld euro w 2023 r., z czego 73% trafia na rynek UE⁴. Polskie rolnictwo jest jednym z najdynamiczniejszych w UE, z silnym potencjałem eksportowym i rosnącą wartością dodaną. Kluczowe atuty to dostęp do wspólnego rynku europejskiego, wsparcie finansowe oraz modernizacja infrastruktury – w latach 2004–2024 polscy rolnicy otrzymali w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) 71,5 mld euro na modernizację rolnictwa i rozwój obszarów wiejskich.

Główne korzyści wynikające z zastosowania agroPV:

- 1. oszczędność przestrzeni gruntowej**, wynikająca z technicznych możliwości jednoczesnego wykorzystania gruntów do produkcji energii elektrycznej, jak i rolnej;
- 2. wsparcie dla rolnictwa** – ochrona upraw przed nadmiernym nasłonecznieniem, ulewnymi deszczami czy wiatrem;
- 3. efektywność ekonomiczna** – instalacje agroPV wspierają niezależność energetyczną gospodarstw rolnych (w szczególności z połączeniem z magazynem energii), zaś nadwyżki wyprodukowanej energii mogą być przedmiotem sprzedaży i źródłem dochodów dla rolnika. Ponadto, dostępność wytwarzanej energii odnawialnej w bliskości odbiorców końcowych może zachęcać do tworzenia spółdzielni energetycznych;
- 4. ochrona upraw i poprawa plonów** – badania wskazują, że konstrukcja agroPV pozwala na zwiększenie plonów nawet o 16% oraz stabilizuje wzrost zbóż i warzyw poprzez ochronę przed ekstremalnymi warunkami pogodowymi⁵. Z kolei projekt APV-RESOLA w Niemczech wykazał, że np. seler uprawiany pod panelami osiągnął 12% wyższe plony niż w tradycyjnych warunkach⁶;
- 5. oszczędność wody** – dzięki redukcji parowania wody oraz możliwości zbierania deszczówki z paneli, agroPV pomaga ograniczyć zużycie wody w rolnictwie. W holenderskim projekcie Babberich, instalacja agroPV pozwoliła na zmniejszenie zużycia wody w okresie lipiec-sierpień o 24%⁷;
- 6. poprawa jakości gleby** – możliwość horyzontalnego zarządzania ustawieniem instalacjami agroPV sprzyja ograniczaniu erozji gleby, chroniąc ją przed wiatrem i intensywnymi opadami. Ponadto, pod panelami mogą rozwijać się wieloletnie pasy kwietne, zwiększające różnorodność biologiczną;

² <https://www.ifp.org.pl/20-lat-polskiego-rolnictwa-w-ue-perspektywa-makroekonomiczna-wybrane-fakty/> (dostęp: 5.02.2025 r.)

³ <https://rolserwis.pl/polskie-rolnictwo-dane-z-2024r/> (dostęp: 5.02.2025 r.)

⁴ <https://agrokonsument.pl/20-lat-polskiego-rolnictwa-w-ue/> (dostęp: 5.02.2025 r.)

⁵ Ember, *Empowering farmers in Central Europe: the case for agri-PV*, sierpień 2024 r., s. 1.

⁶ <https://www.pv-magazine.com/2024/10/16/research-on-agrivoltaics-in-germany-demonstrates-strong-synergies/> (dostęp: 4.02.2025 r.)

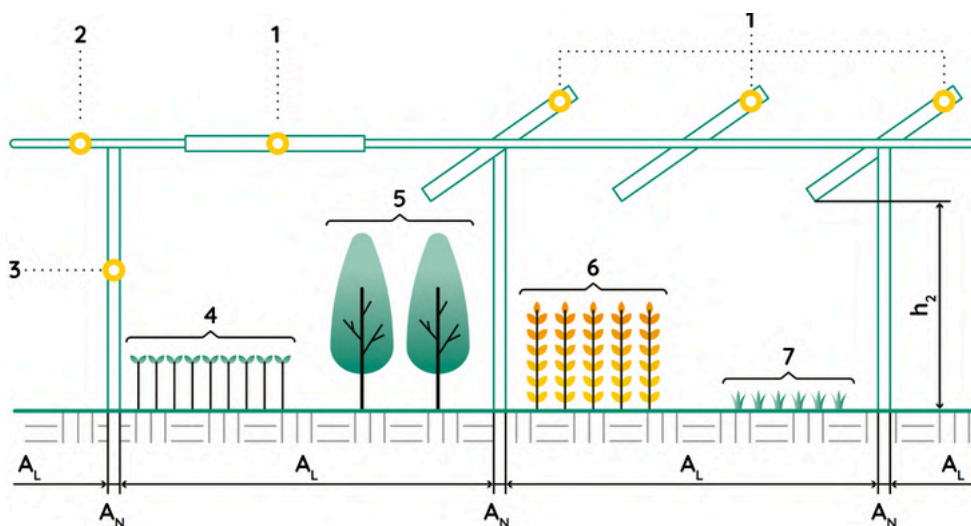
⁷ Polskie Stowarzyszenie Fotowoltaiki, *Agrowoltaika w Polsce. Nowoczesne rolnictwo napędzane energią Słońca*, maj 2023 r., s. 42.

7. równoważenie emisji gazów cieplarnianych wytworzonych w związku z działalnością rolniczą.

Uwzględniając powyższe dane obrazujące siłę polskiego rolnictwa, korzyści wynikające z agroPV, dynamiczny rozwój sektora OZE oraz posiadanie przez Polskę terenów o ponadprzeciętnym potencjale uprawnym (gleby klas I-II stanowią ok. 4% użytków rolnych, zaś klas IIIa i IIIb ok. 24% użytków rolnych⁸) dochodzi się do wniosku, że synergia paneli fotowoltaicznych z produkcją rolną może wesprzeć polski sektor elektroenergetyczny. Powyższe ma rację bytu jedynie pod warunkiem istnienia regulacji prawnych dedykowanych agroPV oraz likwidacji zbędnych ograniczeń natury zarówno prawnomaterialnej, jak i proceduralnej. W przeciwnym razie, nawet największy potencjał techniczny i ekonomiczny sektora rolnego nie przełoży się na skuteczne realizowanie projektów agroPV.

RYСУNEK 1.

konstrukcje agroPV wysokie z uprawą pod panelami

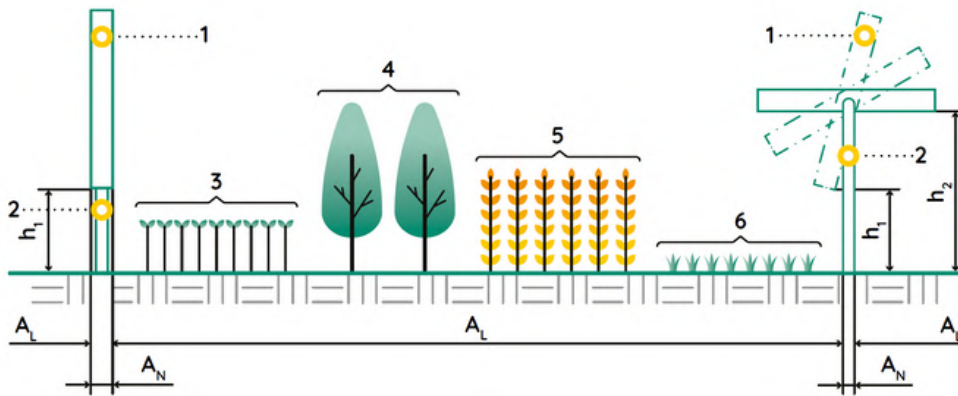

Źródło: DIN SPEC 91434, Systemy agrowoltaicznej - Wymagania dotyczące głównego zastosowania rolniczego, Maj 2021

⁸ <https://zpe.gov.pl/a/typy-gleb-wystepujace-w-poszczegolnych-klasach-bonitacyjnych/Dv84we9qp> (dostęp: 5.02.2025 r.).

RYSUNEK 2.

konstrukcje agroPV na gruncie z uprawą między panelami

Źródło: DIN SPEC 91434, Systemy agrowoltaicznej - Wymagania dotyczące głównego zastosowania rolniczego, Maj 2021

2. ZNACZENIE PROJEKTÓW AGROPV W PROCESIE TRANSFORMACJI ENERGETYCZNEJ

Transformacja energetyczna stanowiąca kluczowy element walki ze zmianami klimatu oraz zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, wymaga zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii (OZE). Obok energetyki wiatrowej i tradycyjnej PV, nieszablonym i innowacyjnym rozwiązaniem staje się agroPV polegająca na połączeniu możliwości produkcji energii elektrycznej z promieniowania słonecznego z działalnością rolniczą. Dzięki kreatywnemu podejściu do gospodarowania przestrzenią rolną, instalacje agroPV przyczyniają się do zwiększenia efektywności wykorzystania gruntów, wspierając jednocześnie rozwój sektora rolniczego oraz energetyki odnawialnej.

Na świecie agroPV rozwija się w szybkim tempie. Do 2022 r. na całym świecie zainstalowano ponad 14 GW systemów agroPV, a prognozy zakładają dalszy dynamiczny wzrost. W 2023 r. globalny rynek agroPV został wyceniony na ponad 5,5 miliarda dolarów, przy czym przewiduje się jego wzrost o ponad 5,9% rocznie w okresie od 2024 do 2032 r.⁹. Rozwój tego rynku jest wynikiem rosnącej świadomości ekologicznej i akceptacji agroPV jako zrównoważonego rozwiązania w zakresie użytkowania gruntów, a także dążenia do maksymalizacji efektywności wykorzystania ziemi i zapewnienia dodatkowych korzyści ekonomicznych dla rolników. Dalszy rozwój agroPV będzie związany z wdrażaniem innowacyjnych rozwiązań technologicznych. Systemy montażowe, umożliwiające

⁹ <https://www.gminsights.com/industry-analysis/agrivoltaic-market> (dostęp: 6.02.2025 r.).

regulację kąta nachylenia paneli czy ich okresowe podnoszenie, pozwalają na lepsze dostosowanie instalacji do specyfiki upraw oraz maksymalizację poboru energii słonecznej. Wprowadzenie rozwiązań automatyzujących procesy zarządzania instalacjami może dodatkowo zwiększyć ich skuteczność.

Abstrahując od postępu technologicznego, niezależnie od państwa i potencjału krajowego rolnictwa, kluczowym dla rozwoju agroPV jest stworzenie dedykowanych warunków regulacyjnych umożliwiających przebieg procesu inwestycyjno-budowlanego bez niepotrzebnych ograniczeń. W związku z tym, ustawodawca powinien opracować jasne i spójne procedury przyznawania zezwoleń, które minimalizują czas oczekiwania i eliminują niejednoznaczności interpretacyjne w stosowaniu prawa przez organy administracyjne. Dążenie do uproszczenia procedur administracyjnych oraz zapewnienie stabilności prawnej stanowi punkt wyjścia dla rozwoju agroPV, który zachęci zarówno inwestorów, jak i rolników do realizacji tych projektów.

Komisja Europejska również dostrzega niewątpliwie korzyści w budowie farm fotowoltaicznych oraz jednoczesnego prowadzenia działalności rolniczej na tym samym gruncie. Na potencjał agroPV i konieczność tworzenia otoczenia prawnego sprzyjającego wsparciu takich rozwiązań zwróciła uwagę Komisja Europejska w przyjętej „Strategii na rzecz energii słonecznej”¹⁰. W przedmiotowym dokumencie wskazano, że państwa członkowskie powinny wziąć pod uwagę zachęty dla rozwoju agrowoltaiki przy opracowywaniu krajowych planów strategicznych wspólnej polityki rolnej, a także ram wsparcia dla energii słonecznej (np. poprzez uwzględnienie agroPV):

(...) w szczególności rolnicze wykorzystanie gruntów można, pod pewnymi warunkami, połączyć z wytwarzaniem energii z energii słonecznej w ramach tzw. agrowoltaiki (lub agrofotowoltaiki). Te dwa rodzaje działalności mogą umożliwić osiągnięcie synergii, dzięki której systemy fotowoltaiczne mogą przyczynić się do ochrony upraw i stabilizacji plonów, przy czym rolnictwo pozostanie podstawowym sposobem wykorzystania gruntów. Państwa członkowskie powinny wziąć pod uwagę zachęty dla rozwoju agrofotowoltaiki przy opracowywaniu krajowych planów strategicznych wspólnej polityki rolnej, a także ram wsparcia dla energii słonecznej (np. poprzez uwzględnienie agrofotowoltaiki w przetargach na energię odnawialną). Warto również zauważyć, że w sektorze rolnym zasady pomocy państwa dopuszczają pomoc inwestycyjną na rzecz zrównoważonej energii.

¹⁰ Komunikat Komisji Europejskiej z dnia 18 maja 2022 r. do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Strategia UE na rzecz energii słonecznej” COM(2022) 221 final).

Z powyższego wynika, że projekty agroPV mogą stanowić istotny element w procesie transformacji energetycznej. Komisja Europejska dostrzega, że środki przyjmowane w celu ochrony gruntów rolnych przez państwa członkowskie mogą sprzyjać realizacji zobowiązań państw członkowskich wynikających z założeń polityki klimatyczno-energetycznej Unii Europejskiej, a koncentrujących się wokół neutralności emisyjnej. Oznacza to, że państwa członkowskie powinny uwzględniać wyżej wskazane cele polityki klimatyczno-energetycznej UE oraz dostrzegać szansę w technologii, jaką są projekty agroPV.

Warto także wskazać, że zasadność włączenia technologii agroPV do procesu transformacji energetycznej zaczyna być również dostrzegany w **orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego**¹¹.

W związku z tym, polski ustawodawca powinien podjąć działania zmierzające do uproszczenia i skrócenia procedur administracyjnych dotyczących realizacji inwestycji w zakresie OZE, w tym projektów agroPV. W ślad za NSA należy wskazać, że każdy krok w celu zwiększenia dostępności energii słonecznej ma fundamentalne znaczenie w transformacji polityki energetycznej i zmniejszenia uzależnienia od tradycyjnej energii jak i ochronę klimatu. Tym samym umożliwienie realizacji projektów agroPV w Polsce niewątpliwie przyczyni się do dynamicznego przyspieszenia procesu transformacji energetycznej.

3. CELE I OBOWIĄZKI WYNIKAJĄCE Z PRAWA UE

Zainicjowane przez Europejski Zielony Ład aktualne cele klimatyczno-energetyczne UE zakładają osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. oraz wykładnicze zwiększanie udziału OZE w unijnym miksie energetycznym. Z uwagi na powyższe, technologia agroPV nabiera coraz większego znaczenia jako innowacyjny element zwiększania produkcji energii z OZE przy jednoczesnej ochronie i optymalnym wykorzystaniu gruntów rolnych. Źródła prawa pochodnego UE takie jak: rozporządzenie PE i Rady (UE) nr 2022/2577 ustanawiające ramy służące przyspieszeniu wdrażania rozwiązań w zakresie energii odnawialnej, dyrektywy w sprawie promowania energii ze źródeł odnawialnych (RED II i RED III), plan RePowerEU, zalecenie Komisji (UE) nr 2024/1343 z dnia 13 maja 2024 r. w sprawie przyspieszenia procedur wydawania zezwoleń w odniesieniu do projektów dotyczących energii odnawialnej i powiązanych projektów infrastrukturalnych czy też Strategia UE na rzecz energii słonecznej z 2022 r. (a także inne akty prawne i zalecenia) wskazują konkretne cele i obowiązki państw członkowskich, w tym Polski, które mają

¹¹ Dodatkowo nowelizację art. 61 ust. 3 upzp trzeba postrzegać systemowo jako realizację celów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych Jednym z celów tej dyrektywy, który został uprzednio również wyrażony w Dyrektywach 2009/28/EC oraz 2001/77/EC, jest zalecenie uproszczenia i skrócenia procedur administracyjnych dotyczących realizacji inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii. Każdy krok w celu zwiększenia dostępności energii słonecznej ma fundamentalne znaczenie w transformacji polityki energetycznej i zmniejszenia uzależnienia od tradycyjnej energii jak i ochronę klimatu. Wdrożenie technologii fotowoltaiki słonecznej i energii słonecznej termicznej daje szanse przyniesienia obywatelom i przedsiębiorstwom korzyści, tak w zakresie ochrony klimatu, jak i korzyści ekonomiczne. Wykorzystanie energii słonecznej, w połączeniu z efektywnością energetyczną, stanowi sposób na ochronę obywateli i przedsiębiorców przed zmiennością cen paliw kopalnych. (wyrok NSA z 12.10.2022 r., II OSK 1482/21, ONSAiWSA 2023, nr 3, poz. 43).

wspierać rozwój OZE oraz uprościć procedury wydawania zezwoleń. Zastosowanie agroPV w naturalny sposób zwiększa ilość mocy zainstalowanej w PV, co sprzyja wszelkim założeniom i celom wynikających z wyżej wymienionych źródeł. Przykładowo, w planie RePowerEU pojawiają się bezpośrednie wskazania, aby wspierać wszelkie innowacyjne rozwiązania o dużym potencjale zwiększania produkcji OZE, którymi z pewnością są systemy agroPV łączące funkcje rolnicze i energetyczne. Strategia UE na rzecz energii słonecznej wskazuje na istotną rolę energetyki słonecznej w realizacji unijnych celów klimatyczno-energetycznych. Przyjmujący strategię Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wzywa przy tym do położenia większego nacisku na agroPV, aby zaoferować rolnikom nowe możliwości i korzyści. Wskazuje przy tym, że działania państw członkowskich w tej dziedzinie nie powinny zakłócać wykorzystywania użytków rolnych ani szkodzić produkcji żywności (w związku z tym należy zachęcać do produkcji energii słonecznej na mniej wartościowych gruntach). Jednocześnie w polityce rolnej należy podkreślić możliwości związane z dodatkowymi dochodami z produkcji energii dla rolników oraz lepszą ochroną upraw i zwierząt (efekt zacienienia i chłodzenia, zmniejszenie stresu termicznego, ochrona przed gradobiciem, mrozem).

W Zaleceniu Komisji (UE) nr 2024/1343 zwrócono uwagę na potrzebę dalszego przyspieszenia procedur wydawania zezwoleń, zwłaszcza w kontekście innowacyjnych projektów OZE, które mogą wymagać szczegółowych analiz wpływu na środowisko czy wykorzystanie terenu. W dokumencie zalecono, aby państwa członkowskie ograniczyły do niezbędnego minimum strefy, w których nie można rozwijać energii odnawialnej. Zachęcono ponadto, do wprowadzenia piaskownic regulacyjnych w celu przyznawania ukierunkowanych zwolnień z krajowych, regionalnych lub lokalnych ram ustawodawczych lub regulacyjnych dla innowacyjnych technologii, produktów, usług lub podejść, aby ułatwić udzielanie zezwoleń wspierających wdrażanie i integrację systemową energii odnawialnej. W świetle powyższych, można wysnuć następujące wnioski:

1. agroPV stanowi powszechnie wykorzystywany w innych państwach członkowskich UE pomysł na OZE, który w aktualnym stanie prawnym wymaga szczegółowych analiz środowiskowych i przestrzennych. Zalecenie Komisji, aby przyspieszać te procedury, otwiera drogę do przyspieszania rozwoju rozwiązań agroPV, zwłaszcza w regionach o wysokim potencjale rolniczym;
2. ograniczenia stref wykluczenia dla OZE ma szczególne znaczenie dla agroPV, która z założenia minimalizuje konkurencję o grunty. Dzięki synergii między uprawami a PV tereny rolne mogą pełnić podwójną funkcję, co z kolei odpowiada na unijne wezwanie do racjonalnego zarządzania przestrzenią;
3. funkcjonowanie agroPV może stabilizować sieć energetyczną poprzez rozproszoną generację energii. Wspomniane w Zaleceniu uproszczone zezwolenia, powinny uwzględniać poza lokalnym kontekstem rolniczym, również szersze cele integracji OZE z systemem energetycznym, np. poprzez zachęty dla projektów łączących magazyny energii czy inteligentne systemy zarządzania.

W odniesieniu do aktów ustawodawczych, które mają moc wiążącą dla państw członkowskich, należy zwrócić uwagę na przepisy Rozporządzenia PE i Rady (UE) nr 2022/2577 ustanawiającego przepisy o charakterze nadzwyczajnym mające na celu przyspieszenie procedury wydawania zezwoleń mającej zastosowanie do produkcji energii z OZE, ze szczególnym uwzględnieniem konkretnych technologii energii odnawialnej lub rodzajów projektów, które są w stanie w krótkim terminie przyspieszyć tempo wdrażania rozwiązań w zakresie OZE w UE. Przedmiotowe rozporządzenie jest stosowane bezpośrednio we wszystkich państwach członkowskich co oznacza, że nie wymaga dodatkowych aktów implementujących w prawie krajowym. Natomiast dyrektywy w sprawie promowania energii ze źródeł odnawialnych (RED II i RED III) wiążą państwa członkowskie w odniesieniu do określonych celów, lecz pozostawiają im swobodę co do wyboru sposobu i formy transpozycji do prawa krajowego. W szczególności, zobowiązują one państwa członkowskie do:

1. ułatwiania inwestycji oraz wspierania rozwoju projektów OZE;
2. upraszczanie procedur administracyjnych poprzez redukcję zbędnych wymogów formalnych i ustanowienie przyspieszonych ścieżek proceduralnych;
3. umożliwianie wprowadzania do sieci energii wytworzonej z OZE;
4. redukcji niepotrzebnych barier administracyjnych;
5. uproszczenia procesu wydawania pozwoleń, tak aby wszystkie niezbędne decyzje i opinie środowiskowe mogły być pozyskiwane w sposób skoordynowany i w najkrótszym możliwym terminie.

Powyższe cele muszą zostać osiągnięte poprzez transpozycję dyrektywy do prawa krajowego. Wymagana jest przy tym terminowość (maj 2025 r. dla dyrektywy RED III). W razie opóźnień lub niepełnej implementacji, Komisja Europejska może podjąć środki wobec danego państwa członkowskiego.

Należy również wspomnieć o tym, że jednym z priorytetowych celów Europejskiego Zielonego Ładu jest zharmonizowanie reformy WPR z celami klimatycznymi UE. Realizację tego zamierzenia planuje się m.in. poprzez zagwarantowanie, że co najmniej 40% całkowitego budżetu WPR zostanie przeznaczony na inicjatywy proklimatyczne. Kluczowym celem jest modernizacja i „zazielenienie” polityki rolnej UE, aby lepiej odpowiadała na dynamicznie zmieniające się warunki działalności rolniczej, sektora energetycznego oraz globalne wyzwania klimatyczne. W świetle zaprezentowanych powyżej zagadnień, agroPV poprzez wpasowanie się zarówno w unijną strategię energetyczną, jak i żywnościową, umożliwia jednocześnie realizowanie założeń Europejskiego Zielonego Ładu, osiągnięcie celów dekarbonizacji oraz spełnianie priorytetów WPR.

CZĘŚĆ II

PROCES INWESTYCYJNY DOT. AGROPV W WYBRANYCH PAŃSTWACH CZŁONKOWSKICH

1. WPROWADZENIE

Wiele państw członkowskich UE wprowadziło już specjalne rozwiązania dedykowane agroPV. Głównym założeniem tychże regulacji było zapewnienie możliwości wykorzystania nowoczesnej technologii, ale również zagwarantowanie ochrony gruntów rolnych. W ten sposób państwa członkowskie wyznaczyły kierunek, w którym podąża agroPV.

Wprowadzenie regulacji dotyczących agroPV, między innymi w Niemczech, doprowadziło do dynamicznego rozwoju tych inwestycji. Analiza dostępnych danych wskazuje, że już do marca 2023 r. zainstalowanych zostało 21 instalacji agrowoltaicznych o łącznej mocy 81,67 MWp. Natomiast ówczesne prognozy wskazują, że w latach 2023 i 2024 spodziewany jest silny wzrost mocy zainstalowanej, osiągając poziom ok. 382,59 MWp do końca 2024 roku¹².

Rozwój liczby i mocy zainstalowanej instalacji agrowoltaicznych w Niemczech, dane z dnia 23 maja 2024 r.¹³

Oznacza to, że wprowadzenie przepisów prawnych dotyczących agroPV umożliwi dalszy intensywny rozwój PV, a tym samym spełnienie ambitnych celów wynikających z RED III. Poszczególne państwa członkowskie przyjmują własne definicje agroPV oraz wprowadzają rozwiązania, które w odmienny sposób regulują kwestię np. konieczności zachowania ilości plonów z danego

¹² https://www.tib-op.org/ojs/index.php/agripv/article/view/1005/1177#figures/figure_2 (dostęp: 10.02.2025 r.).

¹³ Ibidem.

obszaru czy też umożliwiają zastosowania agroPV do wybranych rodzajów produkcji rolnej. Jednak mają one wspólną płaszczyznę – wprowadzenie jasno określonych zasad, które wskazują w jaki sposób można wykorzystać nowoczesną technologię, jaką jest agroPV, w praktyce.

Poniżej przedstawiono podstawowe założenia rozwiązań przyjętych w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej, które mogą stanowić punkt wyjścia dla wprowadzenia systemu agroPV do polskiego systemu prawnego.

2. NIEMCY

Niemcy przyjęły szczegółowe regulacje dotyczące agroPV. Podstawą kwestią sprzyjającą rozwojowi agroPV było wprowadzenie do systemu prawnego oraz technicznego definicji agroPV. W normie Technicznej DIN SPEC 91434¹⁴ wskazano, że: *Agro-PV to wielofunkcyjna konfiguracja użytkowania gruntów na tym samym obszarze rolnym, gdzie wytwarzanie energii słonecznej jest zintegrowane z działalnością rolniczą*. Doprecyzowano w niej również poszczególne technologie i możliwości ich zastosowania w praktyce – określenie wymogów technicznych, planowania, eksploatacji, dokumentacji i monitorowania farm agroPV.

Rozwiązanie wprowadzone przez Niemcy w szczególności sprowadza się do uregulowania następujących kwestii:

- określenia kryteriów i wymagania dotyczących wykorzystania rolniczego, m.in. (i) utraty powierzchni gruntów rolnych, (ii) ochrony przed erozją gleby i zamulania wierzchniej warstwy gleby, (iii) dostępności wody, (iv) określenia poziomu plonu referencyjnego i redukcji plonu;
- określenia wymagań planistycznych i technicznych dotyczących (i) dostępności i jednorodności światła, konstrukcji nośnej i stabilności elewacji, (iii) technologii modułów fotowoltaicznych;
- określenia wymagań dotyczących instalacji, obsługi, konserwacji, w tym (i) odbioru i uruchomienia systemu agroPV oraz (ii) eksploatacji i konserwacji całej instalacji.

Co więcej, przykład Niemiec pokazuje, że zdecydowano się wprowadzić w tym państwie regulacje niejednoznacznych kwestii prawnych¹⁵. Tytułem przykładu można wskazać na:

- płatności bezpośrednio z budżetu UE – pojawiała się wątpliwość, czy można w tym zakresie wypłacać rolnikom płatności bezpośrednio. Ostatecznie wydano rozporządzenie w sprawie płatności bezpośrednich WPR (GAPDZV), w którym wprost

¹⁴ Systemy agrofotowoltaiczne - Wymagania dla podstawowego wykorzystania rolniczego, DIN SPEC 91434:2021-05 (E), maj 2021 r.

¹⁵ <https://www.tib-op.org/ojs/index.php/agripv/article/view/1071/1165> (dostęp: 10.02.2025 r.).

wskazano, że system wzniesiony na obszarze rolniczym w celu wykorzystania energii promieniowania słonecznego, który nie wyklucza uprawy obszaru przy użyciu zwykłych metod rolniczych, maszyn i urządzeń i który zmniejsza powierzchnię użytkową rolniczą o maksymalnie 15 procent na podstawie normy technicznej, nie ogranicza wypłat płatności bezpośrednich. W takich jednak sytuacji uznaje się, że 85 procent powierzchni gruntu rolnego uznaje się za kwalifikowalne (podstawa do naliczenia płatności bezpośrednich);

- kwestie podatkowe – podwójne wykorzystanie gruntów rolnych stanowiło problem pod kątem uznania, który podatek należy zastosować pod względem powierzchni pokrytej agroPV. Ostatecznie Niemcy zdecydowały, że obszary, na których znajdują się systemy fotowoltaiczne, które są systemami agrowoltaicznymi kategorii I lub II zgodnie z normą DIN SPEC 91434, należy przypisać do aktywów rolnych i leśnych. Obszary, na których znajdują się systemy fotowoltaiczne, które nie są systemami agroPV kategorii I lub II zgodnie z normą DIN SPEC 91434 (w szczególności systemy fotowoltaiczne montowane na ziemi), należy przypisać do nieruchomości.

Władze w Niemczech¹⁶ są zainteresowane dalszymi pracami nad agroPV. Przykładem może być przeciwdziałanie ekspansji na grunty rolne oraz montaż PV nad uprawami w celu podwójnego wykorzystania gruntów. Co więcej, Niemcy wprowadzają również specjalne programy zachęt finansowych, które mają zachęcać do inwestowania w określoną technologię agroPV, tj. ekstensywne zarządzanie systemami agroPV, w których moduły są montowane pionowo lub na wysokości co najmniej 2,10 metrów przy jednoczesnym spełnieniu kryteriów ekstensyfikacji (np. zaniechanie stosowania herbicydów). Powyższe działania pokazuje, że rozwój agroPV jest uzależniony od przyjęcia dedykowanych rozwiązań prawnych, które wyjaśniają wszelkie wątpliwe kwestie.

3. WŁOCHY

Kolejnym państwem, które zdecydowało się wprowadzić definicję agrowoltaiki są Włochy. W tym państwie wprowadzono definicje do systemu prawnego oraz inne wymogi niezbędne do budowania i starania się o dofinansowanie przy agroPV. Zgodnie z dekretem 199/2021 elektrownia agroPV to taka, która:

- przyjmuje innowacyjne, zintegrowane rozwiązania z montażem modułów podniesionych z ziemi, zapewniając w każdym przypadku również możliwość obrotu samych modułów, tak aby nie naruszyć ciągłości działalności rolniczej i pasterskiej, umożliwiając także ewentualnie zastosowanie narzędzi rolnictwa cyfrowego i precyzyjnego;

¹⁶ Gemeinsames Pressepapier BMWK, BMUV, BMEL Flächen für die Photovoltaik Synergien für Landwirtschaft, Energiewirtschaft und Naturschutz, <https://www.bmel.de/SharedDocs/Downloads/DE/Presse/pi-bmwk-bmuv-bmel-photovoltaik.html#Download=1> (dostęp: 10.02.2025 r.).

- przewiduje równoczesne wdrożenie systemów monitoringu pozwalających na weryfikację wpływu instalacji fotowoltaicznej na uprawy, oszczędność wody, wydajność rolniczą różnych rodzajów upraw, ciągłość działalności gospodarstw rolnych, odzyskiwanie żyzności gleby, mikroklimat, odporność na zmiany klimatu.

Ponadto, włoskie Ministerstwo Przemian Ekologicznych wydało wytyczne dotyczące agroPV¹⁷. W tym dokumencie można znaleźć informacje, które wskazują, że systemy agroPV muszą być projektowane w taki sposób, aby integrowały się z istniejącymi działaniami rolniczymi. Celem wytycznych jest przede wszystkim poprawa efektywności rolnictwa. Z kolei w licznych publikacjach wskazuje się na korzyści związane z podwójnym przeznaczeniem gruntów rolnych, np. rośliny mogą skorzystać z zapewnionego cienia lub ograniczonego parowania wody.

Warto także zauważyć, że farmy agrowoltaiczne mogą uzyskać dodatkowe wsparcie, jeśli spełnią następujące kryteria kwalifikujące do wsparcia¹⁸:

- system jest zaprojektowany i zbudowany w taki sposób, aby przyjąć konfigurację przestrzenną i odpowiednie wybory technologiczne, takie jak umożliwienie integracji działalności rolniczej i produkcji energii elektrycznej oraz zwiększenie potencjału produkcyjnego obu podsystemów. Kwestią istotną jest konieczność zapewnienia, że co najmniej 70% powierzchni jest przeznaczona na działalność rolniczą, zgodnie z Dobrymi Praktykami Rolniczymi, a limit wskaźnika zajętości powierzchni gruntów dla modułów wynosi 40%;
- instalacja agroPV jest wykorzystywana w trakcie jej okresu eksploatacji technicznej w celu zagwarantowania synergistycznej produkcji energii elektrycznej i produktów rolnych oraz nienarażania ciągłości działalności rolniczej i pasterskiej; konkretna produkcja energii elektrycznej prawidłowo zaprojektowanej instalacji;
- system agroPV przyjmuje innowacyjne zintegrowane rozwiązania z modułami podniesionymi z ziemi, mające na celu optymalizację wydajności systemu agroPV zarówno pod względem energetycznym, jak i rolniczym, poprzez ochronę upraw przed nadmiernym nasłonecznieniem, gradem itp.;
- system agrowoltaiczny jest wyposażony w system monitorowania, który pozwala na weryfikację wpływu na uprawy pod kątem (i) oszczędności wody, produktywności rolniczej dla różnych rodzajów upraw i ciągłości działalności zainteresowanych gospodarstw oraz (ii) umożliwia kontrolę odnowy żyzności gleby, mikroklimatu i odporności na zmiany klimatu.

¹⁷ Linee Guida in materia di Impianti Agrivoltaici; https://www.mase.gov.it/sites/default/files/archivio/allegati/PNRR/linee_guida_impianti_agrivoltaici.pdf (dostęp: 10.02.2025 r.).

¹⁸ <https://greendealfow.com/the-ultimate-guide-on-agrivoltaics-in-italy#h-the-definition-of-agrivoltaics-in-italy> (dostęp: 10.02.2025 r.).

Warto również zauważyć, że ostatnio kierunek polityki włoskiej zmierza do ograniczenia swobodnego budowania farm fotowoltaicznych oraz wyznaczenia specjalnych obszarów, na których mogą być instalowane nowe farmy fotowoltaiczne. Prawdopodobnie jednak z powyższego ograniczenia zwolnione będą właśnie systemy agrowoltaiczne z uwagi umożliwienie zachowania wykorzystania przedmiotowych gruntów rolnych do celów uprawowych i rolniczych.

4. FRANCJA

We Francji wprowadzono specjalny akt prawny dotyczący agrowoltaiki – Dekret nr 2024-318 z dnia 8 kwietnia 2024 r. w sprawie rozwoju agroPV i warunków instalowania instalacji fotowoltaicznych na gruntach rolnych, naturalnych lub leśnych¹⁹. Celem przedmiotowej regulacji jest stworzenie ram dla projektów agrowoltaicznych i rozwoju instalacji fotowoltaicznych na gruntach rolnych, naturalnych i leśnych. Rozporządzenie określa warunki realizacji projektów agrowoltaicznych i fotowoltaiki naziemnej na gruntach naturalnych, rolnych i leśnych oraz rozwiązuje problematyczne kwestie związane z systemami agroPV.

Francja w jednym akcie prawnym uregulowała następujące kwestie dotyczące:

- technologii, która może zostać uznana za agroPV;
- obszarów, na których inwestycja agroPV nie może mieć miejsca (tj. obszary chronione w ramach stref wiejskich i morskich kraju) z jednoczesnym doprecyzowaniem, że instalacje agrowoltaiczne mogą być montowane również na gruntach leśnych i naturalnych;
- poziomu produkcji, których nie może spaść poniżej 10% względem wydzielonej strefy kontrolnej na gruntach na których znajduje się instalacja agroPV. Jednocześnie została wprowadzona strefa kontrolna (co najmniej 5% powierzchni, na której znajdują się panele fotowoltaiczne), na podstawie której dokonuje się porównanie ilości plonów z terenu, na którym zainstalowano panele fotowoltaiczne względem terenu nie pokrytego panelami;
- pokrycia powierzchni gruntu rolnego – panele fotowoltaiczne nie mogą pokrywać więcej niż 40% tejże powierzchni;
- wysokości oraz odstępów pomiędzy panelami – instalacje muszą być instalowane na wysokości oraz w odstępach pozwalających prowadzić działalność rolną czyli umożliwiającą przejazdy maszyn rolnych;

---

¹⁹ <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000049386027> (dostęp: 10.02.2025 r.).

- powrotu do prowadzenia wyłącznie działalności rolniczej – każda instalacja musi umożliwiać powrót do działalności rolniczej lub pasterskiej na nieużytkowanych gruntach rolnych przez okres dłuższy niż pięć lat.

Może się wydawać, że Dekret nr 2024-318 rygorystycznie porządkuje integrację technologii agrowoltaicznych, jednakże należy podkreślić, że w ten sposób wprowadzono jasne i precyzyjne kryteria, w oparciu o które technologia jest uznana za agroPV. Dzięki temu jest możliwy rozwój systemów agrowoltaicznych zapewniając jednocześnie, że rozwój produkcji energii odnawialnej będzie zgodny z rygorystycznymi wymogami rolnictwa i ochrony środowiska.

5. CZECHY

Czechy zdecydowały się również wprowadzić do systemu prawnego regulacje dotyczące agrowoltaiki. Co ciekawe, czeskie regulacje powstały w celu ochrony gruntów rolnych. Jak wskazał czeski minister środowiska: *W ostatnich latach co roku znikło około 700 hektarów gruntów rolnych pod zabudowę mieszkaniową, przemysłową i magazynową, a także pod transport ustawy o Funduszu Ochrony Nieruchomości Rolnych. Około 40% z nich znajduje się na glebie najlepszej jakości. Nowelizacja ustawy o Funduszu Ochrony Nieruchomości Rolnych (ZPF), którą dziś w trzecim czytaniu przyjęła Izba Deputowanych, ochroni najcenniejsze grunty rolne przed rozległymi wywłaszczeniami gruntów w celu obrotu nimi i ich składowania*²⁰. Jednak wraz z polityką zmierzającą do ochrony gruntów rolnych, uwzględniając konieczność rozwoju technologii PV oraz dostrzegając szansę na ochronę gruntów rolnych poprzez agroPV.

W ustawie nr 334/1992 o Funduszu Ochrony Ziemi Rolnej wskazano, że przez elektrownię agrowoltaiczną rozumie się urządzenie energetyczne służące do przetwarzania energii słonecznej na energię elektryczną, spełniające warunki określone w przepisach wykonawczych i znajdujące się na ziemi rolnej odpowiadającej części bloku gruntowego zgodnie z ustawą o rolnictwie oraz uwzględniającej rodzaj uprawy rolnej określonej w przepisach wykonawczych. Co istotne, grunt rolny musi być jednocześnie uprawiany zgodnie z ustawą o rolnictwie. Natomiast za urządzenie spełniające warunki określone w przepisach wykonawczych, które jest niezbędnym elementem projektu elektroenergetycznej elektrowni rolnej, uznaje się za element elektroenergetycznej elektrowni rolnej dla celów niniejszej ustawy, nawet jeśli nie jest elementem części bloku gruntowego zgodnie z ustawą o rolnictwie.

²⁰ https://www.mzp.cz/cz/news_20240303_Novela-zakona-o-ochrane-zemedelskeho-pudniho-fondu-ochrani-nejkvalitnejsi-zemedelskou-pudu-a-pomuze-rozvoji-agrovoltaiky (dostęp: 10.02.2025 r.).

W kontekście agroPV w Czechach należy w szczególności zwrócić uwagę na następujące instytucje wprowadzone do systemu prawnego:

- realizacja planu budowy elektrowni agrowoltaicznej wymaga zgody organu ochrony gruntów rolnych, zaś organ ochrony gruntów rolnych dokona oceny wniosku i jeżeli stwierdzi, że spełnione są warunki udzielenia zgody, wyda zgodę na plan, w którym zostaną określone warunki niezbędne do zapewnienia ochrony funduszu gruntów rolnych oraz zatwierdzi plan rekultywacji.
- podmiot składający wniosek o zgodę na plan zobowiązany jest przedstawić: (i) specyfikację planu, w tym jego rysunek na kopii mapy katastralnej i przewidywany okres użytkowania, (ii) dane z katastru nieruchomości dotyczące gruntów, (iii) zgodę właściciela gruntu rolnego, (iv) plan rekultywacji, (v) wstępny bilans przeciążenia warstw gleby kulturowej i propozycję ich gospodarczego wykorzystania.
- niezwłocznie po zakończeniu eksploatacji instalacji agrowoltaicznej właściciel lub inna osoba uprawniona do użytkowania gruntu rolnego jest obowiązana przeprowadzić rekultywację zgodnie z planem rekultywacji.

Dodatkowo, czeskie Ministerstwo Środowiska wskazuje, że agroPV dopuszcza się przy uprawach trwałych, takich jak chmiel, winnice i sady, które wymagają mniej intensywnych prac rolniczych i są mniej podatne na zacienienie niż uprawy jednoroczne. Ta specyficzna produkcja rolna niesie ze sobą wiele innych korzyści, takich jak ochrona przed nadmiernym nasłonecznieniem, parowaniem, uszkodzeniami plonów w wyniku ulewnych opadów deszczu lub gradu, co należy uwzględnić przy możliwości zastosowania agroPV i ochronie gruntów rolnych²¹. Ostatecznie, czeskie rozwiązanie pokazuje, że wprowadzenie regulacji dotyczących agroPV może stanowić skuteczne narzędzie służące ochronie gruntów rolnych.

6. HISZPANIA (KATALONIA)

Na koniec warto również zwrócić uwagę na Hiszpanię, w której dotychczas nie udało się wprowadzić jednolitej regulacji dla całego państwa. Jednak powyższe nie stanowiło przeszkody dla podjęcia uregulowania technologii agroPV na poziomie regionalnym. Pionierem we wprowadzeniu wytycznych dotyczących instalacji agrowoltaicznych jest Katalonia²².

Departament ds. działań klimatycznych, żywności i agendy wiejskiej²³ w Katalonii udostępnił wszystkim zainteresowanym podmiotom instrukcję dotyczącą instalacji agrowoltaicznych przygotowaną przez Generalną Dyрекcyję Rolnictwa i Hodowli Zwierząt.

²¹ <https://www.gramwzielone.pl/energia-sloneczna/20198421/czeskie-beda-rozwijac-agrofotowoltaike-wlosi-chca-ja-ograniczyc> (dostęp: 10.02.2025 r.).

²² <https://www.energy-box.com/post/catalonia-introduces-spain-s-first-agrovoltaiics-technical-guidelines-launches-pilot-projects> (dostęp: 10.02.2025 r.).

²³ <https://agricultura.gencat.cat/ca/ambits/desenvolupament-rural/planejament-urbanistic-ordenacio-teritorial/energies-renovables> (dostęp: 10.02.2025 r.).

Instrukcja ustanawia ogólne i szczegółowe kryteria dotyczące użytkowania gruntów, pól i różnych rodzajów systemów wsparcia, które muszą spełniać instalacje agroPV, zaś agrowoltaikę określono jako mieszany system eksploatacji, który łączy produkcję rolniczą i elektryczną na tym samym obszarze. Przygotowany dokument wprowadza ogólną definicję, która jednak wyjaśnia istotę technologii agroPV i umożliwia jej rozwój w przyszłości.

Instrukcja wskazuje, że instalacje agroPV przede wszystkim nie mogą naruszać potencjału rolniczego ziemi i powinny utrzymywać produkcję rolną przez cały okres trwania projektu. Wśród kryteriów operacyjnych²⁴ w szczególności wskazano na:

- utrzymanie działalności rolniczej, tzn. obiekty muszą zapewniać kontynuację tradycyjnej działalności rolniczej na danym terenie;
- ochronę gleby, co oznacza zakaz stosowania fundamentów betonowych lub praktyk, które mogłyby zdegradować glebę, podczas gdy naturalna struktura gleby musi pozostać niezmienną;
- wydajność upraw, gdzie plony na całym obszarze objętym projektem muszą wynosić co najmniej 60% plonu referencyjnego, obliczonego jako średnia z ostatnich pięciu lat według oficjalnych statystyk rolnych;
- ograniczenie promieniowania słonecznego i użytkowanie gruntów, przy czym zacięciem paneli nie może przekraczać 40%, zaś infrastruktura nie może zajmować więcej niż 15% całkowitej powierzchni gruntów, maksymalizując użyteczną ziemię rolną;
- dostęp i konserwacja – drogi dostępu i ścieżki konserwacyjne, które ułatwiają obsługę i konserwację systemów fotowoltaicznych nie mogą wpływać na produkcję rolną, natomiast wprowadzone ścieżki powinny być wystarczająco wytrzymałe, aby utrzymać niezbędne pojazdy bez uszkodzania obszarów uprawnych.

Instrukcja przyjęta w Katalonii ułatwia wdrażanie instalacji agrowoltaicznych, a tym samym zapewnia utrzymanie produkcji rolnej przy jednoczesnym wprowadzaniu generacji energii słonecznej. W związku z tym, każda inicjatywa legislacyjna (nawet na poziomie lokalnym) może przyczynić się rozpowszechnienia systemów agrowoltaicznych, a w konsekwencji umożliwia podwójne użytkowanie gruntów i promuje zrównoważony rozwój.

---

²⁴ <https://megreen.energy/blogs/spain/normativa-y-criterios-para-la-instalacion-de-sistemas-fotovoltaicos-de-agrovoltalismo-en-barcelona?srltid=AfmBOoeGVwUlgMxPeIsAMxM5le3C0IsWxt2z1ViAyPf5WSLrsgLrQV> (dostęp: 10.02.2025 r.).

7. TABELA Z PORÓWNIANIEM WPROWADZONYCH REGULACJI

PAŃSTWO	DEFINICJA I PODSTAWA PRAWNA	KLUCZOWE WYMOGI I REGULACJE	OCHRONA GRUNTÓW ROLNYCH	DODATKOWE WSPARCIE / INNE UWAGI
NIEMCY	<p>Definicja agroPV w normie technicznej DIN SPEC 91434: <i>Agrowoltaika to wielofunkcyjna konfiguracja użytkowania gruntów na tym samym obszarze rolnym, gdzie wytwarzanie energii słonecznej jest zintegrowane z działalnością rolniczą.</i></p> <p>Normy uwzględnione w niemieckich regulacjach (m.in. rozporządzenie GAPDZV).</p>	<p>Określenie kryteriów i wymagań rolniczych, np. ochrona przed erozją czy zachowanie plonów referencyjnych.</p> <p>Wymogi planistyczne i techniczne w zakresie dostępności światła, odpowiedniej konstrukcji nośnej i stabilności elewacji.</p> <p>Wymogi dotyczące instalacji, obsługi i konserwacji (m.in. kwestia odbioru i uruchomienia instalacji agroPV oraz dalsza eksploatacja).</p> <p>Uregulowanie wątpliwych kwestii, takich jak płatności bezpośrednie (możliwość otrzymania przy spełnieniu kryteriów) czy rozstrzygnięcia podatkowe.</p>	<p>Regulacje sprzyjające zachowaniu uprawy przy maksymalnym wyłączeniu do 15% powierzchni rolniczej z użytków rolnych (w kontekście płatności bezpośrednich).</p> <p>Ochrona gruntów przez przeznaczenie obszarów z agroPV do aktywów rolnych (kategoria I lub II agroPV wg DIN SPEC 91434).</p>	<p>Specjalne programy zachęt finansowych dla wybranych technologii agroPV (np. montaż modułów pionowo lub na wysokości min. 2,10 m).</p> <p>Działania wspierające podwójne wykorzystanie gruntów, aby nie zabudowywać niepotrzebnie terenów rolniczych konwencjonalnymi instalacjami PV.</p>
WŁOCHY	<p>Definicja agroPV w dekrete 199/2021: <i>Elektrownia agroPV to taka, która przyjmuje innowacyjne,</i></p>	<p>Konieczność projektowania systemów agroPV w taki sposób, aby były zintegrowane</p>	<p>Wprowadzenie do systemów agroPV takich elementów jak: monitorowanie wpływu na uprawy,</p>	<p>W celu uzyskania dodatkowego wsparcia, należy spełnić kryterium powierzchniowe: co najmniej 70%</p>

	<p><i>zintegrowane rozwiązania z montażem modułów podniesionych z ziemi, zapewniając w każdym przypadku również możliwość obrotu samych modułów, tak aby nie naruszyć ciągłości działalności rolniczej i pasterskiej (...) oraz przewiduje równoczesne wdrożenie systemów monitoringu pozwalających na weryfikację wpływu instalacji fotowoltaicznej na uprawy, oszczędność wody, wydajność rolniczą różnych rodzajów upraw, (...).</i></p> <p>Dodatkowe wytyczne Ministerstwa Przemian Ekologicznych.</p>	<p>z istniejącymi działaniami rolniczymi. (np. moduły podniesione z ziemi, z możliwością obrotu).</p> <p>Warunek nienaruszonej ciągłości działalności rolniczej i pasterskiej.</p> <p>Przepisy mają na względzie poprawę efektywności rolnictwa.</p>	<p>oszczędność wody, produktywność rolniczą oraz wpływ na glebę i mikroklimat.</p> <p>W przyszłości, planowana jest silniejsza kontrola lokalizacji nowych farm PV, ale agroPV może być zwolnione z tych ograniczeń ze względu na podwójne wykorzystanie gruntów.</p>	<p>powierzchni musi być wykorzystywane rolniczo, a zajętość gruntów pod moduły nie może przekroczyć 40%, wyposażyć instalację agroPV w system monitorowania, który pozwala na weryfikację wpływu na uprawy pod kątem m.in. oszczędności wody oraz odnowy żyzności gleby lub zoptymalizować wydajność systemu agroPV zarówno pod względem energetycznym, jak i rolniczym, poprzez ochronę upraw przed nadmiernym nasłonecznieniem i gradem.</p>
<p>FRANCJA</p>	<p>Francja uregulowała kwestie agroPV w jednym akcie prawnym – dekret nr 2024-318 z 8 kwietnia 2024 r. w sprawie rozwoju agroPV i warunków instalowania PV na gruntach rolnych, naturalnych lub leśnych.</p> <p>Akt ten określa warunki realizacji projektów agrowoltaicznych</p>	<p>Określenie technologii uznawanych za agroPV.</p> <p>Zakaz montażu na wybranych obszarach chronionych, ale umożliwienie instalacji także na terenach leśnych i naturalnych.</p> <p>Minimalny poziom produkcji rolnej nie może spaść poniżej 10% w odniesieniu do wydzielonej strefy</p>	<p>Dekret wprowadza rygorystyczne, ale przejrzyste kryteria montażu paneli (wysokość, odstępy) w celu utrzymania możliwości upraw rolnych.</p> <p>Konieczność zachowania produkcji rolnej (min. 90% w porównaniu do strefy kontrolnej).</p>	<p>Może się wydawać, że Dekret nr 2024-318 rygorystycznie porządkuje integrację technologii agrowoltaicznych, jednakże należy podkreślić, że w ten sposób wprowadzono jasne i precyzyjne kryteria, w oparciu, o które technologia jest uznana za agroPV</p>

	<p>i fotowoltaiki naziemnej na gruntach naturalnych, rolnych i leśnych.</p>	<p>kontrolnej (co najmniej 5% terenu na której znajdują się panele fotowoltaiczne).</p> <p>Ograniczenie pokrycia gruntów rolnych panelami do maksymalnie 40% danej powierzchni rolnej.</p> <p>Wymóg montażu paneli na wysokości pozwalającej na użytkowanie maszyn rolniczych.</p> <p>Każda instalacja musi umożliwiać powrót do działalności rolniczej lub pasterskiej na nieużytkowanych gruntach rolnych przez okres dłuższy niż 5 lat.</p>		
<p>CZECHY</p>	<p>Czechy wprowadziły definicję elektrowni agrowoltaicznej w ustawie nr 334/1992 o Funduszu Ochrony Ziemi Rolnej (z późniejszymi zmianami): <i>urządzenie energetyczne służące do przetwarzania energii słonecznej na energię elektryczną, spełniające warunki określone w przepisach wykonawczych i znajdujące się na ziemi rolnej odpowiadającej części bloku</i></p>	<p>Budowa agroPV wymaga zgody organu ochrony gruntów rolnych (w celu weryfikacji zgodności z przepisami i planem rekultywacji).</p> <p>Podmiot składający wniosek o zgodę na inwestycję agroPV zobowiązany jest przedstawić m.in. specyfikację planu rekultywacji, zgodę właściciela gruntu rolnego oraz wstępny bilans przeciężenia warstw gleby.</p>	<p>Priorytetem jest ograniczenie zanikania gruntów rolnych (ok. 700 ha rocznie było tracone na inne cele).</p> <p>System agroPV jest uznawany za środek ochrony gruntów przed pełnym zajęciem przez infrastrukturę energetyczną, przy jednoczesnym zachowaniu upraw.</p> <p>Kładzie się nacisk na to, by agroPV nie ograniczało dotychczasowej</p>	<p>Przyjęte rozwiązania mają zachęcać do jednoczesnej produkcji rolnej i energetycznej bez uszczerbku dla jakości gruntów.</p>

	<p><i>gruntowego zgodnie z ustawą o rolnictwie oraz uwzględniającej rodzaj uprawy rolnej określonej w przepisach wykonawczych.</i></p>	<p>Po zakończeniu eksploatacji instalacji konieczna rekultywacja gruntu.</p> <p>AgroPV może być stosowana w szczególności przy uprawach trwałych (chmiel, winnice, sady), gdzie zacienienie nie wpływa istotnie na plony.</p>	<p>działalności rolniczej i by nie doszło do degradacji gleby.</p>	
<p>HISZPANIA (KATALONIA)</p>	<p>Brak regulacji ogólnokrajowych, jednak w Katalonii przyjęto wytyczne i instrukcje DACC (Departamentu ds. działań klimatycznych, żywności i agendy wiejskiej) dotyczące instalacji agroPV. Agrowoltaikę zdefiniowano jako " <i>mieszany system eksploatacji, który łączy produkcję rolniczą i elektryczną na tym samym obszarze.</i></p>	<p>System agroPV musi zapewniać kontynuację tradycyjnej działalności rolniczej na danym terenie.</p> <p>Plony na obszarze z panelami muszą wynosić co najmniej 60% plonu referencyjnego (liczone jako średnia z ostatnich 5 lat).</p> <p>Zacienienie paneli nie może przekraczać 40% gruntu.</p> <p>Infrastruktura agroPV nie może zajmować więcej niż 15% powierzchni gruntów rolnych.</p> <p>Konieczność zapewnienia nieprzerwanej działalności rolniczej oraz braku degradacji gleby.</p>	<p>System nie może naruszać potencjału rolniczego ziemi.</p> <p>Zakaz stosowania fundamentów betonowych czy rozwiązań trwale degradujących glebę.</p> <p>Konieczne utrzymanie działalności rolniczej przez cały okres eksploatacji agroPV.</p>	<p>Przyjęte rozwiązania na poziomie regionalnym mogą stać się wzorem dla innych wspólnot autonomicznych.</p>

CZĘŚĆ III

PROCES INWESTYCYJNY DOT. AGROPV W POLSCE

1. WPROWADZENIE

W przeciwieństwie do omówionych wyżej przykładów z innych państw członkowskich, polski system prawny nie przewiduje definicji ani dedykowanych regulacji dla agroPV. Stanowi to fundamentalną barierę dla tego typu inwestycji, ponieważ realizacja przedmiotowych projektów odbywa się na podstawie przepisów prawnych właściwych dla PV z uwzględnieniem regulacji prawa rolnego. Traktowanie jednak instalacji agroPV na równi z tradycyjnymi systemami fotowoltaicznymi bez uwzględnienia ich unikalnego potencjału rolniczego jest niekorzystne. Ponadto, specyficzny charakter instalacji agroPV skutkuje niejednoznaczną interpretacją przepisów przez sądy oraz wydłużonymi procedurami administracyjnymi w procesie stosowania prawa przez organy samorządowe i ochrony środowiska. Pomimo tego, pierwsze inwestycje łączące produkcję energii elektrycznej z energii słonecznej z uprawą roślin lub hodowlą zwierząt zostały już w Polsce zrealizowane. Na farmach PV uprawiany jest czosnek niedźwiedzi, hodowane są owce i pszczoły oraz wysiewane są łąki kwietne²⁵.

Jak wykazano w raporcie pt. *Realizacja projektów fotowoltaicznych w Polsce – kluczowe bariery administracyjno-prawne*, obecne otoczenie prawne regulujące kwestię *developmentu* projektów PV w Polsce jest co najmniej niesprzyjające. Wśród kluczowych barier zidentyfikowano m.in. długotrwałe procedury środowiskowe trwające nawet do 18 miesięcy, niejednolita praktyka organów ochrony środowiska, nieprecyzyjne przepisy przejściowe pomiędzy poprzednim a nowym systemem zagospodarowania przestrzennego, brak jednolitych wzorów wniosków o uzyskanie warunków przyłączenia, różnice w interpretacji warunków technicznych i ekonomicznych przyłączenia oraz ograniczona transparentność działań operatorów systemów przesyłowych i dystrybucyjnych. Te problemy będą dotyczyły także agroPV, a ponadto, z uwagi na lokalizowanie instalacji na gruntach rolnych, pojawiają się w praktyce nowe przeszkody (niezwiązane również bezpośrednio z samym procesem inwestycyjnym *sensu stricto*), takie jak:

²⁵ <https://globenergia.pl/czosnek-niedzwiedzi-laki-kwietne-i-pszczoły-na-farmach-fotowoltaicznych-w-polsce/> (dostęp: 6.02.2025 r.).

1. wymóg uzyskania zgody ministra rolnictwa i rozwoju wsi, na możliwość przeznaczenia gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I-III na budowę fotowoltaiki;
2. brak jasnych przepisów regulujących kwestię podwójnego użytkowania gruntów;
3. wysokie opłaty związane z wyłączeniem gruntów z produkcji rolnej;
4. wątpliwości prawnopodatkowe na gruncie podatku od nieruchomości;
5. niejednolite orzecznictwo sądów administracyjnych w zakresie konieczności odrolnienia działki posiadającej różne klasy bonitacyjne;
6. brak pewności co do zachowania prawa do dopłat bezpośrednich dla gruntów rolnych, na których byłyby zlokalizowane projekty agroPV.

Zakres i waga dodatkowych barier dla agroPV pokazuje jak istotne jest wprowadzenie przepisów wspierających tę formę działalności, zarówno z perspektywy inwestorów i deweloperów PV, rolników oraz lokalnych społeczności. Uwzględniając potencjał polskiego rolnictwa oraz zalecenia i obowiązki wynikające z prawa Unii Europejskiej, stworzenie spójnych i kompleksowych przepisów dla agroPV powinno być priorytetem ustawodawcy. Nowe regulacje powinny mieć na celu umożliwienie synergicznego połączenia produkcji energii odnawialnej z tradycyjną działalnością rolniczą oraz zniesienie niepotrzebnych i nadmiernych barier administracyjnych.

Warto również dodać, że ostatnie działania legislacyjne w dalszym ciągu nie przewidują wprowadzenia regulacji prawnych, które umożliwiłyby rozwój projektów agroPV. Dnia 7 lutego 2025 r. Minister Klimatu i Środowiska przekazał do opiniowania projekt ustawy o zmianie ustawy o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych oraz niektórych innych ustaw (numer z wykazu UD162). Projekt zakłada zmiany w obszarze morskiej energetyki wiatrowej oraz częściowo implementuje dyrektywę RED III, poprzez uregulowanie procedury tworzenia obszarów przyspieszonego rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz wprowadzając możliwość tworzenia spółdzielni energetycznych na obszarze gmin miejskich.

Jak wskazało Ministerstwo Klimatu i Środowiska, implementacja dyrektywy RED III będzie polegać przede wszystkim na wprowadzeniu podstawy prawnej do dokonania mapowania terytorium Polski w celu określenia dostępności energii ze źródeł odnawialnych oraz potencjału produkcji energii odnawialnej w poszczególnych rodzajach technologii OZE. Z uwagi na to, tym bardziej kluczowe jest wprowadzenie regulacji dotyczących projektów agroPV, tak aby móc wyznaczyć obszary przyspieszonego rozwoju instalacji OZE również dla instalacji agrowoltaicznych.

W dniu 17 lutego 2025 r. Ministerstwo Rozwoju i Technologii opublikowało w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów projekt ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (projekt UD198).

Głównym założeniem nowelizacji jest wydłużenie terminu dla gmin na opracowanie planów ogólnych z 1 stycznia na 30 czerwca 2026 r. Na dzień 19 lutego nie jest znana dokładna treść propozycji przepisów, jednak ani w celach projektu, ani w jego założeniach nie ma wzmianki na temat instalacji agrowoltaicznych.

Wydaje się zatem, że niezbędne jest podjęcie inicjatywy ustawodawczej w zakresie projektów agroPV, aby w pełni móc dokonać implementacji dyrektywy RED III oraz ułatwić proces inwestycyjny dla instalacji agrowoltaicznych.

2. PROCES INWESTYCYJNY NA PODSTAWIE OBOWIĄZUJĄCYCH REGULACJI PRAWNYCH

W polskim porządku prawnym modelowy proces inwestycyjny w instalacje fotowoltaiczne obejmuje co do zasady następujące etapy:

- posiadanie tytułu prawnego do nieruchomości na powierzchni której planowana jest realizacja projektu PV;
- uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (DŚU) – (jeżeli wymagana);
- uzyskanie tytułu planistycznego na podstawie decyzji o warunkach zabudowy (DWZ) lub planu miejscowego;
- uzyskanie decyzji o warunkach przyłączenia do sieci energetycznej;
- uzyskanie pozwolenia na budowę i na użytkowanie.

Szczegółowy opis powyższych etapów wraz z ograniczeniami, które są z nimi związane, został zawarty w raporcie pt. *Realizacja projektów fotowoltaicznych w Polsce – kluczowe bariery administracyjno-prawne*. Z uwagi na to, w poniższej części skupiono się na dodatkowych zagadnieniach problemowych procesu inwestycyjnego w agroPV. Realizacja tych projektów wymaga bowiem uwzględnienia zarówno regulacji takich ustaw jak: ustawa o zagospodarowaniu i planowaniu przestrzennym, ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Prawo energetyczne czy Prawo budowlane, jak i przepisów dotyczących użytkowania gruntów rolnych.

W zależności od skali inwestycji, konieczne może być uzyskanie **decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach** (DŚU). Projekty, które będą wymagały wnioskowania o DŚU, uważa się za przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, tj. o obszarze zabudowy o powierzchni wyznaczonej po obrysie zewnętrznych skrajnych modułów paneli nie mniejszej niż 2 ha z wyjątkiem projektów prowadzonych na obszarach objętych formami ochrony przyrody lub w otulinach niektórych form przyrody dla projektów zakładających wykorzystanie nie mniej niż 0,5 ha powierzchni ziemi. *In plus*, należy wskazać, że projekty agroPV, mają pozytywny wpływ na środowisko,

ponieważ ograniczają erozję gleby, chronią bioróżnorodność oraz poprawiają retencję wody. Pomimo tego, wciąż mogą podlegać rygorystycznym analizom oddziaływania na środowisko, zwłaszcza w przypadku lokalizacji na terenach chronionych lub blisko obszarów Natura 2000.

Tak jak w przypadku tradycyjnej inwestycji fotowoltaicznej, realizacja agroPV wymaga ustalenia **warunków planistycznych**, które mogą zostać określone na podstawie decyzji o warunkach zabudowy lub na podstawie planu miejscowego. Z uwagi na reformę systemu zagospodarowania przestrzennego, do końca 2025 r. – bądź w przypadku zmiany przepisów zgodnie z założeniami projektu UD198 – do końca czerwca 2026 r. jest jeszcze możliwe lokalizowanie projektów PV na podstawie DWZ, jednak po 1 stycznia/1 lipca (w przypadku zmian w u.p.z.p.) 2026 r. takiej możliwości już nie będzie. Ponadto, jak stanowi art. 14 ust. 6a pkt 2) u.p.z.p., zmiana zagospodarowania terenu, dotycząca gruntowych instalacji OZE lokalizowanych na użytkach rolnych klasy I–III i gruntach leśnych oraz na użytkach rolnych klasy IV (w przypadku instalacji o mocy powyżej 150 kW) następuje na podstawie MPZP. Jeszcze przed uchwaleniem nowelizacji u.p.z.p., PSF zwracało uwagę na ten niekorzystny przepis²⁶. W MPZP przeznaczenie terenów pod realizację inwestycji PV jest standardowo określane jako tereny produkcyjne – instalacje fotowoltaiczne (lub w podobny sposób). Innym przeznaczeniem terenu jest natomiast przeznaczenie rolnicze. Projekty agrowoltaiczne wymagałyby połączenia tych dwóch rodzajów przeznaczenia gruntu²⁷. Kluczowym problemem na tym etapie jest również fakt, że w większości przypadków teren przeznaczony na instalację agroPV pozostaje gruntem rolnym, co komplikuje procedurę *permittingu* i wymagałoby modyfikacji oznaczania dopuszczalności lokalizowania fotowoltaiki na gruntach rolnych. W obecnym stanie prawnym takiej możliwości nie ma.

W przypadku **procedury przyłączeniowej oraz pozwolenia na budowę i użytkowanie**, generalne bariery pozostaną tożsame z ograniczeniami występującymi przy tradycyjnych projektach PV. Rozproszony charakter projektów agroPV może spotkać się z częstą odmową wydania warunków przyłączenia z uwagi na brak technicznych lub ekonomicznych warunków przyłączenia do sieci. Ponadto, ze względu na konieczność zachowania dostępu do maszyn rolniczych, układ modułów fotowoltaicznych musi uwzględniać wymagane odstępy i wysokość konstrukcji. Z kolei na etapie uzyskiwania pozwolenia na budowę, należy mieć na względzie aby sporządzany projekt budowlany uwzględniał specyfikę agroPV w sposób umożliwiający jednoczesne prowadzenie działalności rolniczej.

²⁶ Szerzej o zastrzeżeniach co do zasadności tego przepisu: <https://stowarzyszeniepv.pl/2023/02/24/reforma-planowania-przestrzennego-moze-oznaczac-wieloletnia-luke-inwestycyjna-dla-fotowoltaiki/> (dostęp: 6.02.2025 r.).

²⁷ Polskie Stowarzyszenie Fotowoltaiki, op. cit., s. 13-14.

Najbardziej problematyczne w modelowym procesie inwestycyjnym w PV dla agroPV mogą okazać się jednak bariery systemowe związane z – tak jak w przypadku tradycyjnych projektów PV – sekwencyjnością procesu inwestycyjnego, polegającą na konieczności uzyskiwania kolejnych rozstrzygnięć, przy czym decyzje te muszą być uzyskiwane w określonym porządku. Brak decyzji wcześniejszej, uniemożliwia uzyskanie kolejnej z wymaganych w procesie inwestycyjnym decyzji administracyjnej²⁸. Kolejnym ograniczeniem o charakterze systemowym są długotrwałe procedury uzgadniające z organami takimi jak Lasy Państwowe, Wody Polskie czy dyrektorzy parków narodowych. Tytułem przykładu można wskazać, że zgodnie z art. 53 ust. 4 pkt 7) w zw. z art. 64 u.p.z.p., dyrektor parku narodowego jest organem uzgadniającym w toku postępowania o wydanie warunków zabudowy dla inwestycji w PV w odniesieniu do obszarów położonych w granicach parku narodowego oraz jego otuliny.

Bez zmian legislacyjnych i koordynacji działań organów administracji publicznej, nawet najbardziej efektywne projekty agroPV o udokumentowanych korzyściach dla rolnictwa i środowiska będą blokowane na etapie administracyjnym. W obecnym stanie prawnym rozwój tego typu inwestycji obciążony jest szeregiem wyzwań, które wynikają zarówno z dotychczasowych ograniczeń prawno-administracyjnych, jak i ze specyfiki gruntów rolnych. W świetle obserwowanego dynamicznego wzrostu zainteresowania rozwiązaniami łączącymi energetykę odnawialną z rolnictwem, niezbędne wydaje się podjęcie działań legislacyjnych i organizacyjnych, które usprawniłyby procedury administracyjne oraz wypracowały spójne zasady kwalifikacji gruntów rolnych pod tego rodzaju inwestycje. Warto przy tym czerpać dobre wzorce z państw takich jak Niemcy, Francja czy Hiszpania, które z powodzeniem zreformowały prawo w celu polepszania warunków inwestycyjnych w agroPV. Tylko w sprzyjających warunkach regulacyjnych możliwym będzie wykorzystanie pełnego potencjału agroPV w polskim rolnictwie.

3. STOSUNEK POLSKIEGO SPOŁECZEŃSTWA DO PROJEKTÓW AGROPV

Warto również wskazać na stosunek polskiego społeczeństwa do inwestycji w agroPV. Element konsultacji społecznych stanowi bowiem istotny etap procesu inwestycyjnego. Może w nich bowiem uczestniczyć szeroka grupa zainteresowanych stron – zarówno reprezentanci rolnictwa, jak i branży OZE. Dlatego też, ważne jest precyzyjne zaprojektowanie procedury inwestycyjnej, która z jednej strony złagodzi potencjalne konflikty interesów stron, a z drugiej podkreśli możliwości współpracy i wzajemnych korzyści.

---

²⁸ Z. Niewiadomski, *Ustalenie rodzajów decyzji administracyjnych, przed których uzyskaniem następuje wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji planowanego przedsięwzięcia*, <https://sip.lex.pl/procedury/ustalenie-rodzajow-decyzji-administracyjnych-przed-ktorych-uzyskaniem-nastepuje-wydanie-1610618574> (dostęp: 6.02.2025 r.).

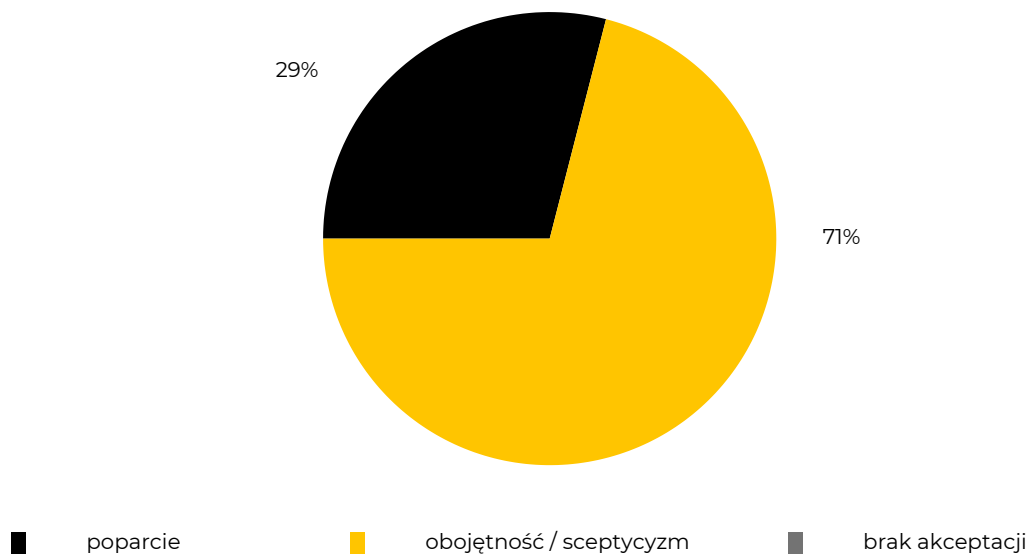
W ramach przeprowadzonego między listopadem 2024 r. a lutym 2025 r. badania kwestionariuszowego wśród przedstawicieli rynku energii wytwarzanej z promieniowania słonecznego, zadano pytania dotyczące podejście do technologii agroPV²⁹.

Co istotne, wszyscy respondenci słyszeli o formule projektów agroPV oraz popierają rozwój tego typu technologii. Ponadto, 93% respondentów wskazało, że nie przeszkadzałoby im bezpośrednie sąsiedowanie z gruntem rolnym, na którym znajdowałby się projekt agroPV.

WYKRES 1.

dot. podejścia respondentów do technologii agroPV.

Jak ocenia Pan/Pani społeczną akceptację dla projektów AgroPV w gminach?

Oznacza to, że osoby, które słyszały już o agroPV nie dostrzegają zagrożenia w tej technologii. Jednak wśród tych samych osób występuje obawa, co do podejścia lokalnych społeczności w związku z możliwością wprowadzenia nowej technologii. W związku z tym, wraz z wprowadzaniem regulacji prawnych dotyczących instalacji agroPV warto również przeprowadzić działania, które mogłyby spowodować największy wpływ na wzrost akceptacji społecznej dla projektów agroPV.

²⁹ Badania prowadzono wśród przedstawicieli branży fotowoltaicznej (w tym: inwestorów, jak i producentów energii). Pomimo szeroko zakrojonych badań, ankiety wypełniło ostatecznie jedynie 15 osób, przy czym jedna z nich nie odpowiedziała na żadne pytanie, w związku z tym podawane procenty odpowiedzi odnoszą się do próby 14 pełnych odpowiedzi.

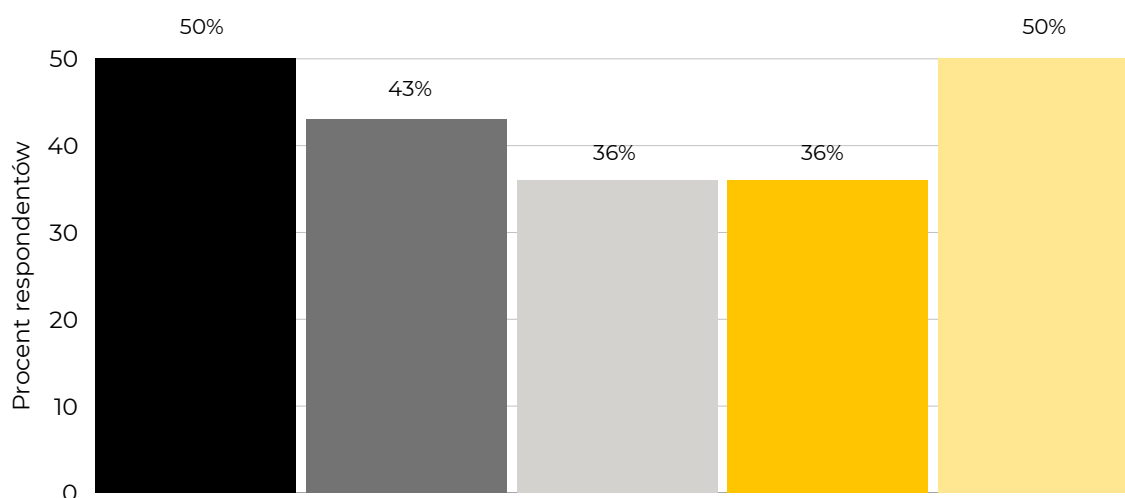
Respondenci stwierdzili, że działania, które warto podjąć to:

- **organizacja spotkań informacyjnych** z lokalnymi przedsiębiorcami i/lub przedstawicielami władz samorządowych, na co wskazało 50% ankietowanych;
- **kampanie w mediach społecznościowych**, na co wskazało 43% ankietowanych;
- udział ekspertów i naukowców w **debatach publicznych**, na co wskazało 36% ankietowanych;
- przeprowadzenie **konsultacji społecznych** przed realizacją inwestycji, na co wskazało 36% ankietowanych;
- **kampanie edukacyjne** ze stowarzyszeniami z branży rolno-spożywczej, na co wskazało 50% ankietowanych.

WYKRES 2.

obrazujący odpowiedzi na pytanie:

Które działania miałyby Państwa zdaniem największy wpływ na wzrost akceptacji społecznej dla projektów AgroPV?

Przeprowadzenie wyżej wskazanych działań z całą pewnością może przyczynić się do wzrostu akceptacji dla projektów agroPV w społeczeństwie. Tym samym należy uznać, że przeprowadzone badania nie wskazują na istotne przeszkody, które mogłyby wpłynąć na negatywną postawę polskiego ustawodawcy względem wprowadzenia dedykowanych przepisów prawnych dotyczących instalacji agrowoltaicznych.

CZĘŚĆ IV

BARIERY PRAWNOADMINISTRACYJNE DOT. AGROPV W POLSCE

1. BRAK DEDYKOWANYCH REGULACJI PRAWNYCH

Punktem wyjścia dla dyskusji poświęconej barierom w rozwoju agroPV w Polsce jest brak jakichkolwiek dedykowanych regulacji, które m.in. uwzględniałyby specyfikę agroPV – zarówno na poziomie ustawowym, jak i na poziomie rozporządzeń. Dotychczas również nie wprowadzono aktów typu soft law, które określałyby chociażby generalne wytyczne wyznaczające sposób traktowania takich instalacji w świetle obowiązującego otoczenia prawnego.

Powyższa „luka prawna” została już zauważona w 2021 r., kiedy to zawarto Porozumienie o współpracy na rzecz rozwoju sektora fotowoltaiki. Wśród sygnatariuszy porozumienia można wymienić przedstawicieli administracji rządowej (reprezentowanych przez Ministra Klimatu i Środowiska oraz Pełnomocnika Rządu do spraw Odnawialnych Źródeł Energii), przedstawicieli instytucji finansowych (np. Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank Ochrony Środowiska Spółka Akcyjna) czy też przedstawicieli organizacji działających na rzecz rozwoju sektora fotowoltaiki (np. Polskie Stowarzyszenie Fotowoltaiki). Wśród wymienionych kluczowych obszarów (§ 2 Porozumienia) wskazano między innymi na agrowoltaikę, którą ówczasem zdefiniowano jako rozwiązanie polegające na jednoczesnym wykorzystaniu gruntów rolnych do prowadzenia działalności rolniczej i produkcji z PV. Zidentyfikowano również pierwsze, podstawowe bariery dla rozwoju tej technologii, tj.:

- brak definicji instalacji agrowoltaicznej, co skutkuje koniecznością stosowania takich samych wymagań w zakresie procesu budowlanego oraz użytkowania instalacji jak w przypadku tradycjach instalacji OZE (mimo dalszego wykorzystania danego obszaru do produkcji rolnej);
- brak jasnych wytycznych określających zasady wykorzystania gruntów pod inwestycje PV, w tym możliwości przeznaczenia gruntów rolnych do jednoczesnego prowadzenia działalności rolniczej i gospodarczej w zakresie wytwarzania energii z PV;
- niejednoznaczne regulacje podatkowe w zakresie podstawy do wyliczenia podatków i opłat lokalnych od instalacji OZE.

Bariery zidentyfikowane w 2021 r. pozostają cały czas aktualne. Co więcej, brak dedykowanych rozwiązań prawnych sprawia, że poszczególne organy stosujące prawo przyjmują własne kierunki interpretacji, często wewnątrznie sprzeczne. Co więcej, obecny stan prawny może również powodować, że nawet w sytuacji pozytywnego przejścia procesu inwestycyjnego i uzyskania wymaganych pozwoleń dotyczących realizacji instalacji PV na gruncie rolnym, inny organ (Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) odmówi rolnikowi wypłaty dopłat bezpośrednich. Usunięcie powyższych sprzeczności i stanu niepewności może nastąpić wyłącznie na gruncie przyjęcia adekwatnych przepisów prawnych.

Obecny brak dedykowanych przepisów prawnych dostrzegają również sądy administracyjne. Tytułem przykładu można wskazać na Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gorzowie Wielkopolskim w licznych wyrokach wprost wskazuje, że:

*(...) instalacje fotowoltaiczne w zależności od przyjętej technologii mogą zapewnić wielofunkcyjne wykorzystanie przestrzeni i brak konkurencyjności. Jak wskazuje się w najnowszych analizach, rolnicze wykorzystanie gruntów można, pod pewnymi warunkami, połączyć z wytwarzaniem energii z energii słonecznej w ramach tzw. agrowoltaiki (lub agrofotowoltaiki). Te dwa rodzaje działalności mogą umożliwić osiągnięcie synergii, dzięki której systemy fotowoltaiczne mogą wręcz przyczynić się do ochrony upraw i stabilizacji plonów (ochrona przed zbyt dużym nasłonecznieniem itp.). Analogicznie, wykorzystanie płynącej fotowoltaiki do wytwarzania energii słonecznej nie oznacza, że doszło do trwałej likwidacji wody i przemysłowego użytkowania terenu. **Być może w celu wyeliminowania wątpliwości ustawodawca powinien tę kwestię uregulować w sposób jednoznaczny**³⁰. Powyższy pogląd znalazł uznanie również w orzeczeniu Naczelnego Sądu Administracyjnego³¹.*

Wątpliwości sądów administracyjnych pozostają spójne z wynikami badań kwestionariuszowych przeprowadzonych na potrzeby przygotowania przedmiotowego raportu.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że 100% respondentów słyszało o formule projektów agroPV, zaś 29% respondentów było zaangażowanych w proces realizacji projektu agroPV.

³⁰ Wyroki WSA w Gorzowie Wielkopolskim.: z dnia 15 grudnia 2022 r., sygn. akt II SA/Go 320/22, z dnia 19 lipca 2023 r., sygn. akt II SA/Go 135/23.

³¹ Wyrok NSA z 12 października 2022 r., II OSK 1482/21, ONSAIWSA 2023, nr 3, poz. 43.

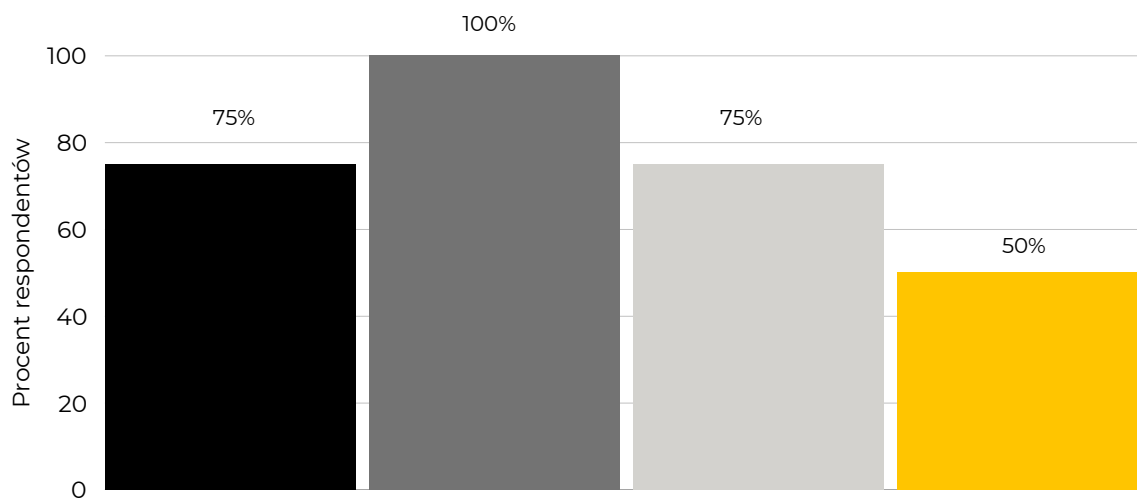
Następnie, respondenci, którzy byli zaangażowani w proces realizacji projektu agroPV wskazali na napotkane problemy w trakcie realizacji takiego projektu³³. Jako głównie napotkane problemy wskazano:

- Długi czas oczekiwania na decyzje administracyjne właściwych organów – 75%;
- Brak jasnych przepisów regulujących kwestię podwójnego użytkowania gruntów (wymóg zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele inwestycyjne) – 100%;
- Wysokie opłaty związane z wyłączeniem gruntów z produkcji rolnej – 75%;
- Zróżnicowane stawki podatkowe dla agroPV (np. wyższe stawki wynikające z interpretacji instalacji jako zmiany sposobu użytkowania gruntu) – 50%.

WYKRES 3.

obrazujący odpowiedzi na pytanie:

Z jakimi problemami Pan/Pani się spotkał/spotkała w procesie realizacji projektów agrowoltaicznych?³²

Warto także zauważyć, że żaden z respondentów **nie wskazał w odpowiedzi na negatywne nastawienie lokalnych społeczności** (np. protesty mieszkańców) jako napotkany problem przy ocenie projektów agroPV.

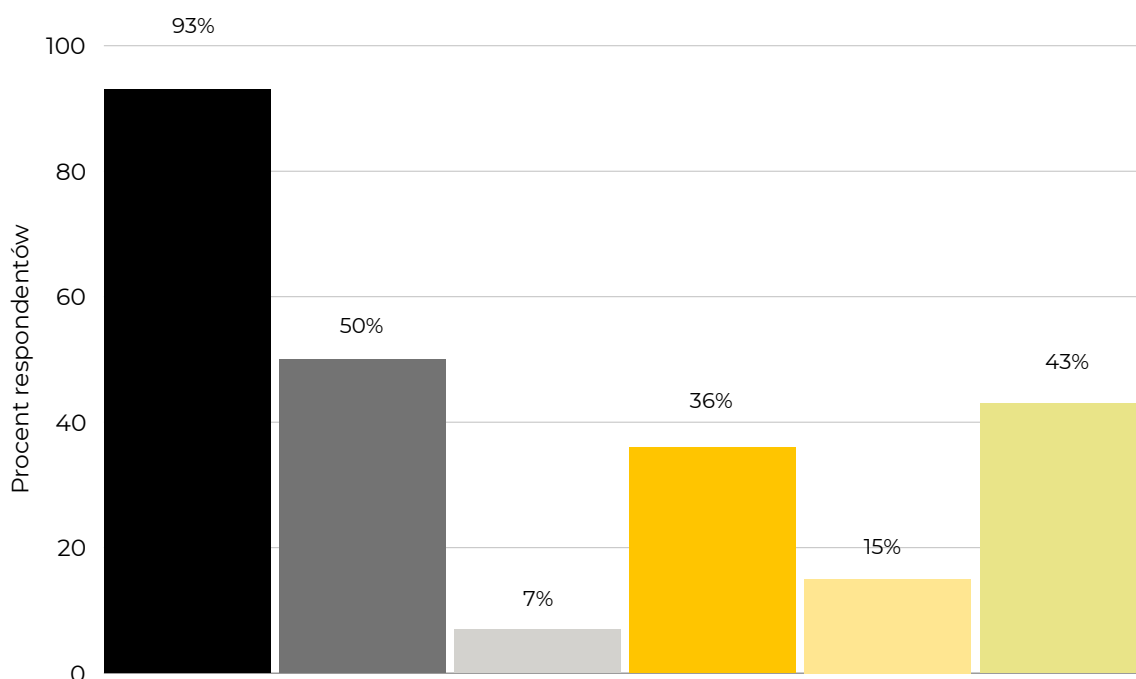
³² Na przedmiotowe pytanie respondenci mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

Następnie wszyscy respondenci biorący udział w badaniu udzieli odpowiedzi na pytania dotyczące aktualnego otoczenia prawno-społecznego dla projektów agroPV³³:

WYKRES 4.

obrazujący odpowiedzi na pytanie:

Z czego, Pana/Pani zdaniem, wynika obecnie relatywnie niskie zainteresowanie projektami agroPV w Polsce?

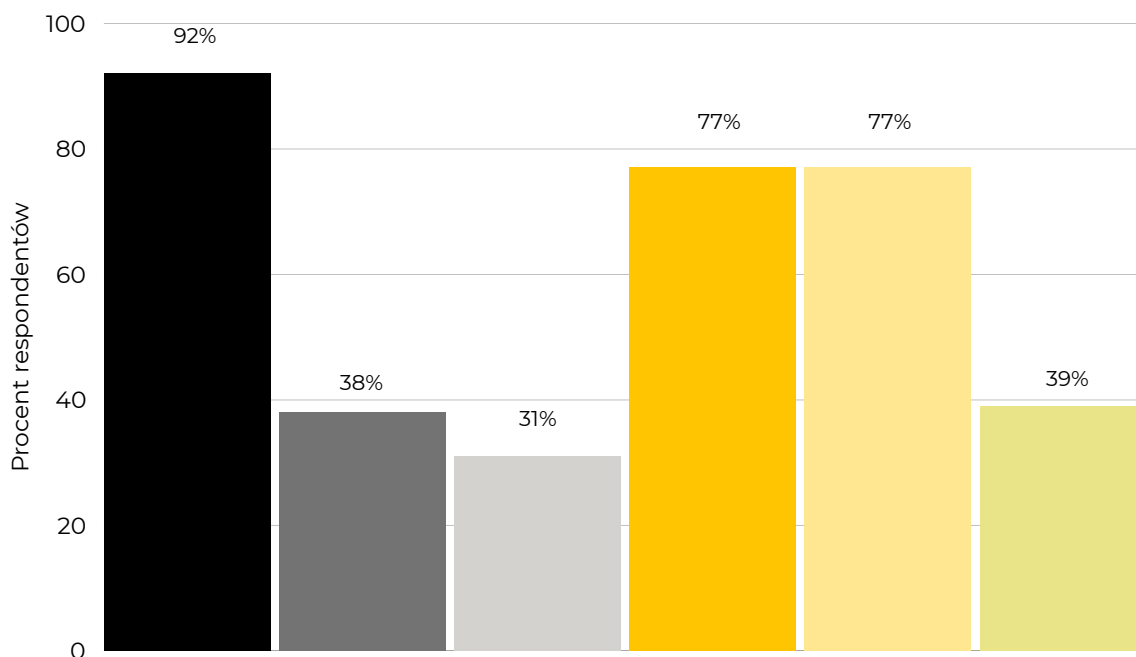
- Brak dedykowanych przepisów prawnych regulujących działalność agroPV – 93%;
- Niepewność inwestycyjna związana z długotrwałymi i skomplikowanymi procedurami administracyjnymi – 50%;
- Wysokie koszty inwestycji początkowej – 7%;
- Niski poziom świadomości na temat korzyści wynikających z łączenia produkcji energii i rolnictwa – 36%;
- Niechęć lokalnych społeczności obawiających się negatywnego wpływu na środowisko lub estetykę krajobrazu – 15%;
- Ryzyko utraty prawa do dopłat bezpośrednich dla rolników – 43%.

³³ Na przedmiotowe pytanie respondenci mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

WYKRES 5.

obrazujący odpowiedzi na pytanie:

Co mogłoby, Pana/Pani zdaniem, wpłynąć na wzrost zainteresowania projektami agroPV?

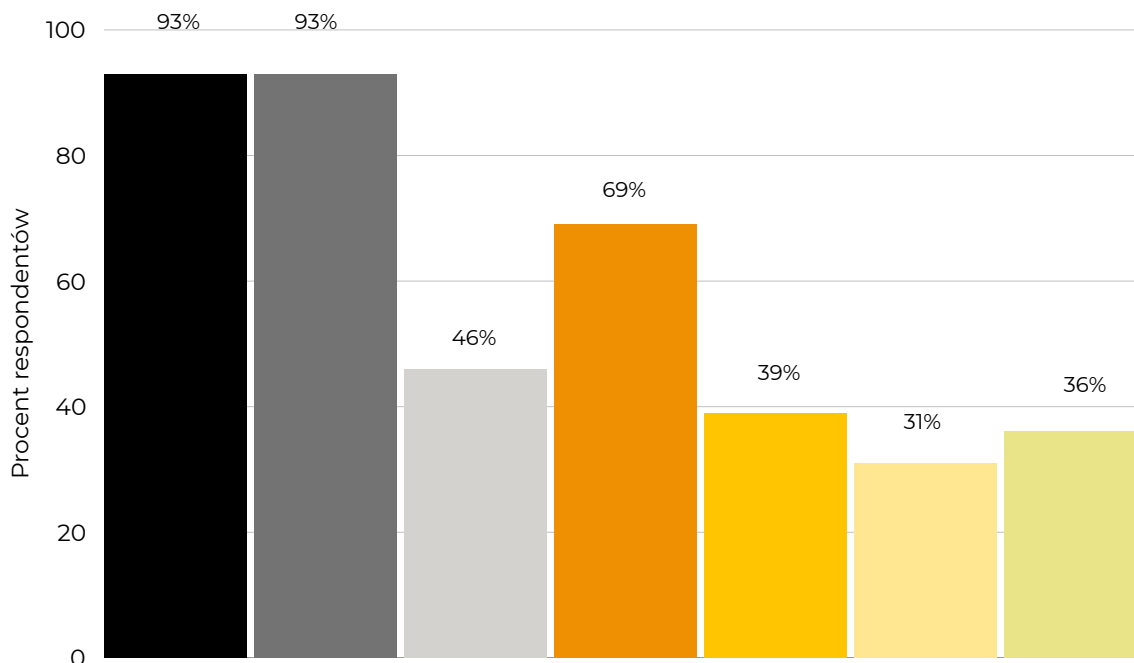

- Wprowadzenie dedykowanych przepisów prawnych regulujących proces inwestycyjny w zakresie agroPV – 92%;
- Zapewnienie dodatkowego systemu wsparcia finansowego (np. w formie dotacji lub ulg podatkowych) – 38%;
- Organizacja kampanii informacyjnych zwiększających świadomość rolników i społeczności lokalnych – 31%;
- Bezwzględne zachowanie prawa do dopłat bezpośrednich dla gruntów rolnych, na których zlokalizowane by były projekty agroPV – 77%;
- Zapewnienie możliwości podwójnego użytkowania gruntów bez konieczności ich odrolnienia – 77%;
- Dostęp do programów pilotażowych i demonstracyjnych prezentujących korzyści z agroPV – 39%.

WYKRES 6.

obrazujący odpowiedzi na pytanie:

Jakie dedykowane rozwiązania prawne byłyby Pana/Pani zdaniem najistotniejsze/najbardziej potrzebne dla rozwoju projektów agroPV?

- Zdefiniowanie pojęcia „agrowoltaika” w przepisach prawnych – 93%;
- Umożliwienie podwójnego użytkowania gruntów bez wyłączenia ich z produkcji rolnej – 93%;
- Ujednoczenie stawek podatkowych dla gruntów na których realizowane byłyby projekty agroPV – 46%;
- Dokładnie określona procedura wnioskowania administracyjnego, uwzględniająca indywidualną ocenę wpływu projektu na rozwój produkcji rolnej na gruncie z agroPV – 69%;
- Dokładnie określone wytyczne techniczne dla agroPV (np. maksymalna moc zainstalowana, odległość od określonych nieruchomości, określenie maksymalnej ilości paneli fotowoltaicznych na hektar) – 39%;
- Wprowadzenie dedykowanego systemu wsparcia (np. w postaci stworzenia dedykowanego koszyka aukcyjnego) – 31%;
- Brak konieczności uzyskania zgód środowiskowych – 36%.

Powyższe wyniki badania wprost wskazują na potrzebę wprowadzenia dedykowanego rozwiązania dla instalacji agroPV, ponieważ praktycznie **wszyscy respondenci wskazali na konieczność zdefiniowania pojęcia „agrowoltaika” w przepisach prawnych** oraz wprowadzenia dedykowanych regulacji procesu inwestycyjnego w zakresie agroPV. Powyższe działa doprowadzą do wyeliminowania z polskiego systemu prawnego braku jasnych przepisów regulujących kwestię podwójnego użytkowania gruntów (wymogu

zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele inwestycyjne) – głównego napotkanego problemu przez respondentów.

Brak dedykowanych rozwiązań prawnych dla agroPV stanowi podstawową oraz kluczową barierę dla rozwoju tego typu technologii. Zarówno odpowiedzi udzielane przez respondentów w badaniu, jak i postulaty orzecznictwa do podjęcia działań legislacyjnych wskazują, że należy wprowadzić do polskiego systemu prawnego regulacje wyznaczające ramy funkcjonowania instalacji agrowoltaicznych. Tylko bowiem w ten sposób uda się wyeliminować kluczową barierę, która stanowi źródło kolejnych ograniczeń omawianych w ramach niniejszego raportu.

2. TRUDNOŚCI DOTYCZĄCE DEVELOPMENTU INSTALACJI AGROWOLTAICZNYCH

Jak wskazano w raporcie pt. *Realizacja projektów fotowoltaicznych w Polsce – kluczowe bariery administracyjno-prawne*, aktualne uwarunkowania prawne dot. procesu inwestycyjnego w farmy PV w dalszym ciągu powodują wiele utrudnień dla inwestorów i deweloperów tychże projektów. Z uwagi na szczególny charakter instalacji agroPV, problematyka ta będzie dodatkowo pogłębiona.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na procedurę środowiskową, która już w przypadku tradycyjnych instalacji PV rodzi wiele trudności, z uwagi na konieczność uzyskania decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych dla większych farm PV oraz w niektórych przypadkach konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, pomimo relatywnie niskiego wpływu paneli i infrastruktury towarzyszącej na otoczenie. Instalacje agroPV, łączące produkcję energii elektrycznej z działalnością rolniczą, oferują szereg korzyści środowiskowych, które w wielu aspektach przewyższają tradycyjne farmy fotowoltaiczne. Tytułem przykładu warto wskazać, że spowalniają one wyjaławianie gleby, chronią przed nadmiernym nasłonecznieniem lub ulewnym deszczem oraz w niektórych przypadkach przyczyniają się do lepszych zbiorów. Pomimo tych pozytywnych efektów, przepisy prawne regulujące kwestie środowiskowe nie są bardziej preferencyjne dla agroPV. Jednym z rozwiązań mogłoby być zwiększenie limitu powierzchniowego dla projektów agroPV względem tradycyjnych instalacji pod kątem klasyfikacji przedsięwzięcia mogącego potencjalnie oddziaływać na środowisko.

Kolejną problematyczną kwestią w *developmentie* agroPV jest reforma planowania i zagospodarowania przestrzennego, opisana szeroko w raporcie

pt. Realizacja projektów fotowoltaicznych w Polsce – kluczowe bariery administracyjno-prawne. W kontekście instalacji agroPV, szczególnym utrudnieniem jest dyspozycja art. 14 ust. 6a pkt 2) u.p.z.p., zgodnie z treścią którego **lokalizacja każdej gruntowej instalacji PV na gruntach rolnych klasy I-III oraz gruntowej instalacji PV na gruncie klasy IV o mocy większej niż 150 kW**, następuje na podstawie MPZP. Zmiana ta istotnie blokuje rozwój projektów agroPV, ponieważ znaczna większość z nich będzie wymagała posiadania tytułu planistycznego wyłącznie na mocy MPZP.

Wydaje się, że projekty agroPV wymagają połączenia tych dwóch rodzajów przeznaczenia gruntów, jednak nowe przepisy dotyczące planowania i zagospodarowania przestrzennego nie uwzględniają specyfiki agroPV, zrównując je z tradycyjnymi farmami PV. Przykładowo, w Niemczech ukształtowała się praktyka, zgodnie z którą tereny pod realizację inwestycji agroPV otrzymują MPZP oznaczenie jako „tereny specjalne – agrowoltaika”. W związku z tym, zasadnym jest umożliwienie lokalizowania instalacji agroPV na terenach o przeznaczeniu rolniczym, pod warunkiem braku wpływu projektu na dotychczasowy sposób prowadzenia działalności rolniczej.

Na ten moment, przepisy umożliwiają określenie przeznaczenia gruntu w MPZP, z uwzględnieniem nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń. W tym kontekście, dopuszczenie może być traktowane jako dodatkowe określenie, które uzupełnia podstawowe przeznaczenie gruntu poprzez wskazanie na dozwolone warianty jego użytkowania. Ponadto, w teorii istnieje możliwość lokowania instalacji agroPV na terenach rolnych, na których dopuszcza się lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej, jednakże ewentualne wątpliwości co do trafności takiego przeznaczenia gruntu mogą generować problemy interpretacyjne przy stosowaniu przepisów prawa miejscowego³⁴. Propozycję rozstrzygnięcia tej kwestii na gruncie planistycznym przedstawiono w części poświęconej postulatowi *de lege ferenda*. Powyższy problem zostanie omówiony również w części poświęconej podwójnemu przeznaczeniu gruntów w kontekście przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Pewną nadzieję w tym zakresie widać w linii orzeczniczej stwierdzającej, że w odniesieniu do instalacji fotowoltaicznych nie można automatycznie zakładać, że każda realizacja takiej inwestycji spowoduje zmianę dotychczasowego sposobu zagospodarowania terenu i zmieni jej funkcję urbanistyczną³⁵. Jak wskazuje WSA w Gorzowie Wielkopolskim, rolnicze wykorzystanie gruntów można, pod pewnymi warunkami, połączyć z wytwarzaniem energii z energii słonecznej, a co więcej te dwa rodzaje działalności mogą umożliwić osiągnięcie synergii, dzięki której systemy fotowoltaiczne – poprzez chociażby ochronę przed zbyt dużym nasłonecznieniem – mogą przyczynić się do ochrony upraw i stabilizacji plonów³⁶.

Jak wskazano w części poświęconej procesowi inwestycyjnemu, bariery w rozwoju projektów agroPV na etapach przyłączenia oraz pozwolenia na budowę i użytkowanie,

³⁴ Por. Polskie Stowarzyszenie Fotowoltaiki, op. cit., s. 13-14.

³⁵ Wyrok NSA z dnia 12 października 2022 r. II OSK 1482/21; wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 14 września 2023 r., II SA/Go 185/23, LEX nr 3613176.

³⁶ Ibidem.

będą tożsame z ograniczeniami występującymi przy tradycyjnej fotowoltaice. Wreszcie, należy ponownie podkreślić, że w polskim systemie prawnym nie ma aktualnie żadnych dedykowanych rozwiązań dla instalacji agroPV. W porównaniu z postęпами w stanowieniu prawa dla tego typu rozwiązań w innych państwach członkowskich UE (opisanych w dedykowanym temie podrozdziale), Polska wciąż pozostaje opóźniona, jeżeli chodzi o wprowadzenie specjalnych przepisów czy zachęt dla powstawania instalacji agroPV. Konsekwencją powyższego jest niewykorzystanie szansy na zwiększenie efektywności gospodarowania gruntami i ochrony środowiska.

3. PRZEZNACZENIE GRUNTU ROLNEGO NA CELE NIEROLNICZE (PODWÓJNE PRZEZNACZENIE GRUNTÓW)

W kontekście rozwoju projektów agrowoltaicznych w Polsce kluczowym wyzwaniem są ograniczenia prawne dotyczące przeznaczania gruntów rolnych na cele nierolnicze. Zagadnienie to generuje szereg barier, które wpływają na opłacalność, czas realizacji oraz samą możliwość prowadzenia inwestycji łączących produkcję rolną z energetyką słoneczną. Przede wszystkim, należy zwrócić uwagę na to, że polskie ustawodawstwo w sposób szczególny chroni grunty rolne o najwyższych klasach bonitacyjnych (I–III). Są one uznawane za najbardziej żyzne i mające znaczenie dla bezpieczeństwa żywnościowego kraju. Zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (u.o.g.r.l.) dopuszczenie innego, niż rolnicze, sposobu użytkowania tych gruntów jest możliwe zasadniczo jedynie w wyjątkowych przypadkach. Zgodnie z art. 3 ust. 1 u.o.g.r.l. ochrona gruntów rolnych polega m.in. na ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne oraz rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze. Na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczać przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku – inne grunty o najniższej przydatności produkcyjnej (art. 4 ust. 1 u.o.g.r.l.). Kluczowym dla inwestycji agroPV jest dyspozycja art. 7 u.o.g.r.l., zgodnie z treścią którego co do zasady możliwość przeznaczania gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I–III na cele nierolnicze (w tym na budowę PV) wymaga uzyskania zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Wyrażenie powyższej zgody następuje na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Ponadto, do wniosku musi zostać załączona opinia marszałka województwa, przekazana w terminie 30 dni od chwili złożenia wniosku. Zgodnie z treścią art. 10 ust. 1 u.o.g.r.l. wniosek powinien zawierać:

1. uzasadnienie potrzeby zmiany przeznaczenia gruntów;
2. wykaz powierzchni gruntów z uwzględnieniem klas bonitacyjnych gruntów rolnych i typów siedliskowych gruntów leśnych;
3. ekonomiczne uzasadnienie projektowanego przeznaczenia.

Wyłączenie użytków rolnych z produkcji może nastąpić wyłącznie po wydaniu decyzji zezwalających na takie wyłączenie (art. 11 ust. 1 u.o.g.r.l.). Wydanie decyzji następuje przed uzyskaniem pozwolenia na budowę albo zgłoszenia budowy lub wykonania robót budowlanych.

Przyjmując, że 1 ha dobrego gruntu rolnego w Polsce (klasy I–IIIa) kosztuje średnio 85 tys. zł³⁷, koszt odrolnienia będzie następujący:

³⁷ Dane GUS za II kwartał 2024 r. – <https://www.gov.pl/web/arimr/srednie-ceny-gruntow-wg-gus> (dostęp: 11.02.2025 r.).

1. od 235 tys. zł (320 tys. minus 85 tys. zł) dla wyłączenia gruntu klasy IIIa do 352 tys. zł (437 tys. minus 85 tys. zł) dla wyłączenia gruntu klasy I z tytułu należności jednorazowej za wyłączenie z produkcji 1 ha gruntów rolnych zgodnie z treścią art. 12 ust. 6 i 7 u.o.g.r.l.;
2. od 320 tys. zł (10%*320 tys. zł*10) dla gruntu klasy IIIa do 437 tys. zł (10%*437 tys. zł*10) gruntu klasy I z tytułu opłaty rocznej pobieranej przez 10 lat, zgodnie z treścią art. 12 ust. 14 pkt 1) u.o.g.r.l. oraz definicją opłaty rocznej z art. 4 pkt 13 u.o.g.r.l.

co po zsumowaniu naliczeń daje zakres kwot od 555 tys. zł (w przypadku odrolnienia gruntu klasy IIIa) do 789 tys. zł (w przypadku gruntu klasy I). Powyższe wartości mają charakter orientacyjny, oparte są na przeciętnych stawkach oraz średniej cenie rynkowej. Faktyczne obciążenia inwestora będzie zróżnicowane w zależności od konkretnych warunków lokalizacyjnych.

Z powyżej zarysowanej procedury wynika, że wyłączenie użytków rolnych z produkcji, stanowi czasochłonny i kosztowny proces. Ponadto, część projektów może być odrzucona w ramach postępowania, np. w sytuacji w której organ uzna, że istnieją alternatywne tereny pod realizację przedsięwzięcia o gorszych klasach gruntów. W praktyce, inwestorzy PV mogą zdecydować się na realizację inwestycji agroPV na gruntach które nie podlegają wyłączeniu z produkcji rolnej, czyli przede wszystkim tereny o glebach klasy IV–VI pochodzenia mineralnego. Ogranicza to jednak zarówno pulę gruntów atrakcyjnych dla łączenia produkcji energii elektrycznej z działalnością rolniczą, jak i utrudnia dostęp do sieci elektroenergetycznej w okolicy gruntów podlegających ochronie³⁸. W kontekście instalacji agroPV pojawia się jednak pytanie, czy takie projekty – skoro nie wykluczają prowadzenia działalności rolniczej, lecz jedynie ją modyfikują – powinny w ogóle być traktowane jako zmiana przeznaczenia gruntu. Brakuje przy tym wyraźnych przepisów normujących współistnienie upraw i instalacji PV, które określałyby m.in.:

1. jakie warunki musi spełniać inwestycja agroPV, aby zachować status rolny gruntu na którym takowa byłaby zlokalizowana;
2. czy rozstaw paneli fotowoltaicznych (np. większy odstęp między rzędami) i umożliwianie prowadzenia upraw czy wypasu zwierząt może być traktowane jako nadal „rolnicze” wykorzystanie ziemi, niewymagające formalnego wyłączenia z produkcji rolnej;
3. jak obliczać potencjalne opłaty za wyłączenie z produkcji rolnej w przypadku częściowego wykorzystania działki pod infrastrukturę agroPV.

---

³⁸ Polskie Stowarzyszenie Fotowoltaiki, op. cit., s. 15.

W ramach badań ankietowych przeprowadzonych przez PSF, zadano pytanie: w jakim stopniu wymóg uzyskania zgody Ministra Rolnictwa i rozwoju wsi, na możliwość przeznaczenia gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I-III na budowę fotowoltaiki wpływa Pana/Pani zdaniem na czas realizacji i koszty inwestycji takiego projektu na tych gruntach? Opcję „znacząco” wybrało aż 93% ankietowanych. Taki sam odsetek respondentów wskazał umożliwienie podwójnego użytkowania gruntów bez wyłączenia ich z produkcji rolnej jako jedno z najbardziej potrzebnych rozwiązań prawnych dla rozwoju projektów agroPV. Z kolei w pytaniu, co mogłoby, Pana/Pani zdaniem, wpłynąć na wzrost zainteresowania projektami agroPV?, 77% ankietowanych wybrało opcję „zapewnienie możliwości podwójnego użytkowania gruntów bez konieczności ich odrolnienia”. Powyższe wyniki podkreślają dotkliwość tej bariery w procesie inwestycyjnym w projekty agroPV oraz wskazują na konieczność wprowadzenia zmian, normujących warunki zachowania statusu rolnego przy jednoczesnym lokalizowaniu instalacji PV na użytkach rolnych dobrej klasy (pod określonymi wymaganiami).

Kolejną przeszkodą powiązaną z zarysowaną jak dotąd tematyką konieczności wyłączenia gruntów klas I-III na budowę fotowoltaiki także, jest sytuacja posiadania przez jedną działkę ewidencyjną różnych klas bonitacyjnych. Problem pojawia się w konfiguracji, jeżeli jedna z klas jest równa lub lepsza niż III, zaś druga ma klasę IV lub niższą. Pojawia się wtedy wątpliwość, czy inwestor może dokonać odrolnienia tylko części działki o niższej klasie, pozostawiając niezmieniony status gruntów najwyższych klas bonitacyjnych. Przepisy prawne nie regulują tej kwestii, zaś linia orzecznicza wskazuje na ochronę najlepszych gruntów jako nadrzędną wartość.

WSA w Łodzi w wyroku z dnia 13 lipca 2021 r.³⁹ stwierdził, że użyty w art. 52 ust. 2 pkt 1 u.p.z.p. termin „określenie granic terenu objętego wnioskiem” należy rozumieć jako istniejące prawnie granice ewidencyjne działki. Oznacza to, że wyklucza się wnioskowanie o wyłączenie z produkcji rolnej wyłącznie części działki, jeśli nie zostały one wyodrębnione w ramach geodezyjnego podziału. Sąd zauważył, że różnice w jakości gruntów powinny skutkować zastosowaniem rygorystycznych procedur administracyjnych, co przemawia za koniecznością odrolnienia całości działki. W efekcie wymagane byłoby odrolnienie całej działki, a nie tylko tej części, która faktycznie zostanie zajęta przez infrastrukturę fotowoltaiczną. Z kolei NSA stwierdził w wyroku z dnia 9 maja 2023 r.⁴⁰, że ochrona gruntów rolnych powinna koncentrować się przede wszystkim na zabezpieczeniu najlepszych gleb klasy I, które charakteryzują się najwyższą przydatnością produkcyjną. W przypadku gruntów o klasach II i III organ administracyjny nie ma obowiązku odmawiać zgody na zmianę przeznaczenia jedynie ze względu na ich atrakcyjną lokalizację, jeśli jednocześnie nie narusza to zasady ochrony gruntów o najwyższej jakości. W myśl orzeczenia, przy ocenie wniosku o odrolnienie należy brać pod uwagę nie tylko aspekty ekonomiczne, ale przede wszystkim ustawowe kryteria ochrony produkcyjnej zdolności

---

³⁹ Wyrok WSA w Łodzi z dnia 13 lipca 2021 r., II SA/Łd 269/21.

⁴⁰ Wyrok NSA z dnia 9 maja 2023 r., I OSK 956/22.

gruntów, co oznacza, że rozróżnienie między poszczególnymi klasami bonitacyjnymi jest kluczowe dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy. Taka linia interpretacyjna, choć niewątpliwie słuszna w przypadku inwestycji innych niż agroPV, rodzi istotne konsekwencje finansowe (opłaty za wyłączenie z produkcji rolnej) oraz praktyczne (konieczność przeprowadzania podziałów geodezyjnych oraz dodatkowe procedury administracyjne zmierzające do zmiany tytułu planistycznego). Z uwagi na powyższe, inwestycje agroPV stają się wówczas bardziej skomplikowane i mniej opłacalne.

W ramach badań ankietowych przeprowadzonych przez PSF, zadano pytanie: jak bardzo, Państwa zdaniem, problem związany z posiadaniem przez jedną działkę zarówno klas bonitacyjnych I-III, jak i IV-VI oraz orzecznictwo sądów administracyjnych w zakresie konieczności odrolnienia takiej „mieszanej” działki wpływa na czas i koszty realizacji inwestycji w farmy PV na takim terenie? Opcję „znacząco” wybrało 77% ankietowanych, zaś „umiarkowanie” 15%.

Zaprezentowana problematyka przeznaczania gruntów na cele nierolnicze stanowi jeden z najpoważniejszych hamulców rozwoju agroPV w Polsce. Restrykcyjne podejście do ochrony gleb wysokich klas, brak elastyczności w interpretacji przepisów oraz rozproszenie kompetencji między organami administracyjnymi utrudniają realizację projektów łączących rolnictwo z wykorzystaniem energii słonecznej. Wypracowanie spójnych przepisów dotyczących podwójnego użytkowania gruntów znacząco poprawiłoby warunki rozwoju tych przedsięwzięć, zwłaszcza w świetle celów Unii Europejskiej w zakresie transformacji energetycznej i zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

4. KWESTIA PŁATNOŚCI BEZPOŚREDNICH

Kolejną z kluczowych barier jest brak pewności uzyskania dopłat bezpośrednich. Brak regulacji prawnych dotyczących podwójnego przeznaczenia gruntów rolnych wprowadza zbędną niepewność wśród potencjalnych inwestorów.

Respondenci w przeprowadzonym badaniu wskazali, że zachowanie prawa do dopłat bezpośrednich pozytywnie wpłynie na wzrost zainteresowania projektami agroPV (69% pozytywnych odpowiedzi).

Dotychczasowe rozwiązania prawne nie przewidują możliwości prowadzenia działalności rolniczej oraz funkcjonowania instalacji PV na tym samym terenie. Co do zasady, płatności bezpośrednie są przyznawane rolnikowi aktywnemu zawodowo, jeżeli prowadzi działalność rolniczą, a łączna powierzchnia gruntów objętych obszarem zatwierdzonym do podstawowego wsparcia dochodów będących w posiadaniu tego rolnika jest nie mniejsza niż 1 ha.

Oznacza to, że wypłata płatności bezpośrednich jest uzależniona od spełnienia przez rolnika następujących warunków:

- prowadzenia działalności rolniczej (art. 21 u.p.s.w.p.r.);
- posiadania gruntu (art. 23 ustawy u.p.s.w.p.r.);
- pozostawania rolnikiem aktywnym zawodowo (art. 24 ustawy u.p.s.w.p.r.);
- posiadania nie mniej niż 1 ha łącznej powierzchni gruntów objętych obszarem zatwierdzonym do podstawowego wsparcia dochodów (art. 25 ustawy u.p.s.w.p.r.);
- położenia na gruncie stanowiącym „kwalifikujący się hektar” (art. 26 ustaw u.p.s.w.p.r.).

W przypadku instalacji agrowoltaicznych występuje kwestia niepewności co do ostatniego z warunków – położenia na gruncie stanowiącym „kwalifikujący się hektar”. Dotychczasowe próby uzyskania płatności bezpośrednich nie zakończyły się bowiem sukcesem rolnika⁴¹. Z treści wyroku wskazanego w przypisie wynika, że polskie sądy są niechętnie do możliwości uznania powierzchni pod instalacjami fotowoltaicznymi jako „kwalifikujący się hektar”. Nawet wskazanie prowadzenia konkretnej działalności rolniczej przez rolnika nie pozwala na automatyczne uznanie, że rolnik spełnia wszystkie warunki niezbędne do uzyskania płatności bezpośrednich. Jak wskazał bowiem sąd, w sytuacji gdy działalność rolnicza jest działalnością o charakterze ubocznym, wtórnym w stosunku do działalności polegającej na produkcji energii elektrycznej.

Obecne podejście sądów pomija jednak zastosowanie w tego typu sytuacjach prawa UE. Zgodnie z art. 4 ust. 4 Rozporządzenia 2021/2115 „kwalifikujący się hektar” definiuje się w taki sposób, aby obejmował obszary znajdujące się w dyspozycji rolnika i zawierał wszelkie użytki rolne danego gospodarstwa, które w trakcie roku, na który wnioskuje się o wsparcie, są wykorzystywane do prowadzenia działalności rolniczej lub – w przypadku gdy te użytki rolne wykorzystywane są także do prowadzenia działalności pozarolniczej

⁴¹ Istnienie zadeklarowanych do płatności gruntach farmy fotowoltaicznej wiąże się ze zmianą zasadniczego przeznaczenia gruntów i przestają one w związku z powyższym spełniać definicję hektara kwalifikowanego, z art. 32 ust. 2 rozporządzenia 1307/2013. Z zawartej tam definicji wynika jednoznacznie, że wykorzystanie rolnicze musi być głównym, a nie dodatkowym czy okazjonalnym sposobem wykorzystania gruntu, natomiast trudno nie zgodzić się z organem, że zamontowanie na (praktycznie całej) powierzchni danego terenu paneli fotowoltaicznych co najmniej znacząco ogranicza, o ile w ogóle nie uniemożliwia prowadzenie normalnej i racjonalnej działalności rolniczej, a tym bardziej spełniającej podwyższone wymogi. Argumenty strony, że panele znajdują się nad ziemią, umożliwiając prowadzenie na glebie upraw, są całkowicie nieprzekonujące, zważywszy na oczywiste utrudnienia dla działalności rolniczej, jakie w związku z tym powodują, związane ze znaczącym ograniczeniem dopływu światła, dostępu, możliwości uprawy gleby i.t.d. nawet gdyby w takim wypadku udało się w jakiś sposób, choćby szczerkowo wykorzystać grunt w celach rolniczych, byłaby to jedynie działalność o charakterze ubocznym, wtórnym w stosunku do działalności polegającej na produkcji energii elektrycznej, bowiem jej zakres i warunki byłyby w całości zdeterminowane przez zainstalowane na ad gruntem panele fotowoltaiczne. Tym samym zasadnie organy uznały, że nie można w rozpoznawanej sprawie mówić o spełnieniu warunku wykorzystania gruntu głównie dla celów prowadzenia produkcji rolnej, a więc uznaniu zadeklarowanych powierzchni za hektary kwalifikowane. (wyrok WSA we Wrocławiu z 2 czerwca 2021 r., III SA/Wr 1/21, LEX nr 3415749).

– są w przeważającej mierze wykorzystywane do prowadzenia działalności rolniczej. W związku z tym, przepisy Rozporządzenia 2021/2115 nie zabraniają, aby jednocześnie na „kwalifikującym się hektarze” była prowadzona działalność inna niż rolnicza np. produkcja energii elektrycznej z OZE.

Wysokość dopłat bezpośrednich zależy od maksymalnego kwalifikującego się obszaru. Zgodnie z art. 2 ust. 7 Rozporządzenia 2021/1172 w celu określenia maksymalnego kwalifikującego się obszaru odlicza się, w miarę możliwości, niekwalifikujące się elementy z działki poprzez ich wyodrębnienie. Oznacza to, że główną determinantą określającą zasadność, jak i wysokość dopłat bezpośrednich, jest możliwość prowadzenia działalności rolniczej na danym gruncie w przeważającym zakresie.

Jak wskazuje TSUE uznanie za „grunty orne”, a w konsekwencji „użytki rolne” w rozumieniu tych przepisów, zależy od faktycznego przeznaczenia danych gruntów⁴². W związku z tym, zgodnie ze stanowiskiem Trybunału, możliwość przyznania dopłat bezpośrednich zależy od faktycznego wykorzystania gruntów – prowadzenia na nich działalności rolniczej.

Dla przyznania dopłat bezpośrednich irrelevantna jest natomiast okoliczność, czy grunt rolny jest wykorzystywany do działalności rolniczej i zarazem do działalności nierolniczej. Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości art. 44 ust. 2 rozporządzenia nr 1782/2003⁴³ powinien być interpretowany w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie uznaniu za kwalifikujący się do objęcia pomocą gruntu, który jest wprawdzie wykorzystywany także do celów rolniczych, ale służy głównie pielęgnacji krajobrazu i ochronie przyrody. Ponadto okoliczność, że rolnik podlega instrukcjom organu administracji odpowiedzialnego za ochronę przyrody, nie pozbawia rolniczego charakteru działalności, która odpowiada definicji zawartej w art. 2 lit. c) wymienionego powyżej rozporządzenia (wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 14 października 2010 r., sprawie C-61/09, Landkreis Bad Dürkheim przeciwko Aufsichts- und Dienstleistungsdirektion, ECLI:EU:C:2010:606 pkt 49). Oznacza to, że Trybunał jednoznacznie dopuszcza możliwość przyznania pomocy w formie dopłat bezpośrednich w sytuacjach, w których dany grunt jest wykorzystywany również do innych celów niż cel rolny.

Trudność w stosowaniu prawa unijnego nie jest tylko kwestią problematyczną dla polskich organów. W tym miejscu warto wskazać na wyrok sądu w Regensburgu, który ostatecznie stwierdził, że obszar rolny zabudowany panelami PV pozostaje wykorzystywany głównie do prowadzenia działalności rolniczej, a tym samym obszar taki jest kwalifikującym się

⁴² Zob. wyroki: z dnia 14 października 2010 r., Landkreis Bad Dürkheim, C-61/09, EU:C:2010:606, pkt 37; z dnia 2 lipca 2015 r., Wree, C-422/13, EU:C:2015:438, pkt 36; z dnia 2 lipca 2015 r., Demmer, C-684/13, EU:C:2015:439, pkt 56) (wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 2021 r., w sprawach połączonych C-294/19 i C-304/19, Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul Județean Tulcea przeciwko SC Piscicola Tulcea SA i Ira Invest SRL przeciwko Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul Județean Tulcea, ECLI:EU:C:2021:340, pkt 62.

⁴³ Rozporządzenie 1782/2003 już nie obowiązuje, jednak Autorzy raportu wskazują na kierunek wykładni Trybunału przepisów regulujących system wsparcia rolników.

hektarem, dla którego rolnik może uzyskać dopłaty bezpośrednie⁴⁴.

Mając na uwadze powyższe, aktualnie nie występują przeszkody do doprecyzowania przepisów dotyczących pojęcia „kwalifikującego się hektara” bezpośrednio w systemie polskim. Obecnie już w polskim systemie prawnym znajduje się upoważnienie dla ministra właściwego do spraw rozwoju wsi do określenia szczegółowych warunków uznawania gruntów za kwalifikujące się hektary, mając na względzie czynniki przyrodnicze oraz zabezpieczenie przed przyznawaniem płatności bezpośrednich do gruntów, które nie stanowią kwalifikujących się hektarów (art. 26 ust. 4 u.p.s.w.p.r.). W związku z tym, w celu wyeliminowania występujących wątpliwości dotyczących możliwości przyznania płatności bezpośrednich na obszarze, na którym jednocześnie postawione instalację agroPV konieczne jest wprowadzenie do systemu prawnego jednoznacznie brzmiących przepisów usuwającą przedmiotową barierę.

5. KWESTIE PODATKOWE

Ostatnim z omawianych w raporcie problemów, z jakimi mierzą się deweloperzy projektów agrowoltaicznych w Polsce, jest kwestia podwójnego opodatkowania gruntów rolnych na których lokalizowane są farmy PV – zarówno podatkiem rolnym, jak i podatkiem od nieruchomości. Aktualnie obowiązujące przepisy podatkowe nie uwzględniają specyfiki agroPV jako formy synergicznego wykorzystania gruntów rolnych i produkcji energii elektrycznej. W konsekwencji prowadzi to do sytuacji, w której grunty wykorzystywane pod instalacje agroPV są w teorii opodatkowane:

1. podatkiem rolnym – zawsze;
2. podatkiem od nieruchomości – według stawek podatkowych, przewidzianych dla działalności gospodarczej, co znacząco podnosi koszty utrzymania instalacji i ogranicza ich opłacalność.

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (u.p.r.), opodatkowaniu podatkiem rolnym podlegają grunty sklasyfikowane w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne, z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza (tj. produkcja roślinna i zwierzęca). odstawą opodatkowania podatkiem rolnym jest zgodnie z art. 4 u.p.r. liczba hektarów przeliczeniowych ustalana

---

⁴⁴ zob. Wyrok Sądu Administracyjnego (Verwaltungsgericht) w Regesburgu z dnia 15 listopada 2018 r., sygnatura: RO 5 K 17.1331. Jednak co warto pokreślić, organy administracji w Niemczech odmówiły wypłaty płatności bezpośrednich rolnikowi, którego działalność rolnicza polegała na wypasie owiec wokół paneli PV. Jak wskazał niemiecki sąd, dla oceny prawa do dopłat ma być decydujące, czy działalność pozarolnicza utrudnia działalność rolniczą na nieruchomości, zaś eksploatacja paneli PV nie utrudnia wypasu owiec, a w konsekwencji nie wpływa na prawo do dopłat z tym związanych.

Powyższy wyrok jednak nie wyjaśnił wszystkich wątpliwości organów administracyjnych. W związku z tym, władze niemieckie wydały specjalne rozporządzenie w sprawie płatności bezpośrednich WPR (GAPDZV), w którym wprost wskazano, że instalacja agrowoltaiczna nie stanowi przeszkody do uznania przedmiotowego obszaru za „kwalifikujący się hektar”. Warto także zauważyć, że niemieckie rozwiązanie wprowadziło również jedno ograniczenie: system wzniesiony na obszarze rolniczym w celu wykorzystania energii promieniowania słonecznego, który nie wyklucza uprawy obszaru przy użyciu zwykłych metod rolniczych, maszyn i urządzeń, może maksymalnie zmniejszyć powierzchnię użytkową rolniczą o 15 procent. W takich sytuacji uznaje się, że 85 procent powierzchni gruntu rolnego stanowi „kwalifikujący się hektar”.

na podstawie powierzchni, rodzajów i klas użytków rolnych wynikających z ewidencji gruntów i budynków oraz zaliczenia do okręgu podatkowego dla gruntów gospodarstw rolnych oraz liczba hektarów wynikająca z ewidencji gruntów i budynków dla pozostałych gruntów. Przeliczniki powierzchni użytków rolnych są uzależnione od klasy użytków na zasadzie im wyższa klasa, tym wyższy przelicznik podatkowy.

Warto przy okazji wskazać na dobre rozwiązanie ustawodawcy, przewidujące ulgę inwestycyjną dla podatników podatku rolnego (art. 13 ust. 1-3 u.p.r.) z tytułu wydatków poniesionych na zakup i zainstalowanie urządzeń do wykorzystywania na cele produkcyjne naturalnych źródeł energii (w tym PV). Ulga inwestycyjna przyznawana jest po zakończeniu inwestycji i polega na odliczeniu od należnego podatku rolnego od gruntów położonych na terenie gminy, w której została dokonana inwestycja – w wysokości 25% udokumentowanych rachunkami nakładów inwestycyjnych. Nie może być stosowana dłużej niż przez 15 lat.

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (u.p.o.l.), opodatkowaniu podatkiem od nieruchomości nie podlegają użytki rolne lub lasy, z wyjątkiem zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej. W sytuacji, gdy na gruntach rolnych instalowane są systemy agroPV, skutek podatkowy będzie uzależniony od tego, czy właściciel nieruchomości, posiadacz samoistny czy użytkownik wieczysty⁴⁵ gruntu na którym znalazłaby się instalacja PV ma zamiar osiągnięcia zysku z produkcji energii elektrycznej. Jeżeli ten zamiar zaistnieje – a jak wskazywałaby logika, jest to naturalne zjawisko – wówczas zostaje wypełniona przesłanka prowadzenia działalności gospodarczej. Zgodnie z dyspozycją przywołanego przepisu, w powyższej sytuacji dojdzie do opodatkowania takiego gruntu podatkiem od nieruchomości. Ponadto, istotnym problemem w świetle skutków podatkowych jest uznanie niektórych elementów konstrukcji wsporczych instalacji PV za budowle (w szczególności te połączone z gruntem), co również skutkuje powstaniem obowiązku podatkowego w wysokości 2% ich wartości⁴⁶.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1) u.p.o.l., podstawę opodatkowania dla gruntów stanowi ich powierzchnia. Jak wskazuje P. Gajewski⁴⁷, w przypadku lokalizowania instalacji PV na gruntach rolnych, istnieją dwa podejścia do wyznaczenia powierzchni zajętej pod prowadzenie działalności gospodarczej:

1. albo przedmiot opodatkowania stanowi tylko ten grunt, który znajduje się bezpośrednio pod panelami fotowoltaicznymi, jako zabudowaniami niezbędnymi do wykonywania działalności gospodarczej,

⁴⁵ Warto przy tym wskazać, że dzierżawcy gruntów prywatnych zasadniczo nie podlegają obowiązkowi dot. podatku od nieruchomości.

⁴⁶ Polskie Stowarzyszenie Fotowoltaiki, op. cit., s. 25.

⁴⁷ P. Gajewski, *Prawnopodatkowe skutki agrofotowoltaiki na gruncie podatku od nieruchomości*, „Nieruchomości@” nr 4/2023, s. 332.

2. albo przedmiotem opodatkowania będzie także ta część gruntu, która jest wykorzystywana do innych celów warunkujących możliwość wytwarzania energii elektrycznej.

Linia orzecznicza sądów administracyjnych przychyliła się przy tym do podejścia opodatkowania całej powierzchni gruntu, która w jakikolwiek sposób jest wykorzystywana do prowadzenia działalności gospodarczej w postaci wytwarzania energii elektrycznej⁴⁸.

Warto zauważyć, że w przeszłości podobna problematyka dotyczyła linii elektroenergetycznych przebiegających nad terenami rolniczymi i leśnymi. Ukształtowała się bowiem niekorzystna praktyka, według której grunty pod tymi liniami uznawano za przeznaczone na działalność gospodarczą. 1 stycznia 2019 r. weszła w życie nowelizacja ustaw takich jak u.p.o.l., u.p.r. oraz ustawy o podatku leśnym. Na mocy ustawy zmieniającej, dodano do u.p.o.l. przepis art. 1a ust. 2a pkt 4) stanowiący, że instalacja infrastruktury przesyłowej (np. linii przesyłowych lub urządzeń przesyłowych) nad gruntami o szczególnym charakterze nie powoduje co do zasady zmiany pierwotnego statusu tych gruntów. Innymi słowy, grunty te nadal zachowują swoje pierwotne przeznaczenie wraz ze wszystkimi tego konsekwencjami, a przy tym nie są traktowane jako zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej. Analogiczne rozwiązania znalazły odzwierciedlenie również w przepisach dotyczących podatku rolnego i leśnego. Takie uregulowanie miało na celu usunięcie rozbieżności interpretacyjnych stosowanych przez organy podatkowe i zapewnienie jednolitego, korzystniejszego opodatkowania gruntów, na których jedynie posadowiono infrastrukturę niezbędną do przesyłu lub dystrybucji energii. W oparciu o wypracowane powyżej rozwiązanie, sensownym wydaje się wprowadzenie podobnej regulacji dla farm agrowoltaicznych lokalizowanych na użytkach rolnych, tak jak ma to miejsce w przypadku linii przesyłowych, gdzie grunty nie są klasyfikowane jako zajęte na działalność gospodarczą.

Podwójne opodatkowanie gruntów oraz niekorzystne interpretacje sądów administracyjnych stanowią istotną barierę dla rozwoju inwestycji w agroPV w Polsce. Wysokie koszty podatkowe znacząco zmniejszają opłacalność projektów, czyniąc je mniej atrakcyjnymi zarówno dla inwestorów prywatnych, jak i dla rolników, którzy mogliby korzystać z dodatkowych dochodów z produkcji energii odnawialnej. W ramach badań ankietowych przeprowadzonych przez PSF, poproszono o wskazanie najistotniejszych rozwiązań prawnych potrzebnych dla rozwoju projektów agroPV. Warto zauważyć, że 46% respondentów wskazało na wariant „ujednoczenie stawek podatkowych dla gruntów na których realizowane byłyby projekty agroPV”.

⁴⁸ cyt. za: P. Gajewski, *Prawnopoatkowe...*, op. cit., s. 333-334. Por.: wyrok WSA w Kielcach z dnia 9 września 2021 r., I SA/Ke 235/21, LEX nr 3226442; wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 1 września 2021 r., I SA/Go 274/21, LEX nr 3228246 oraz wyrok WSA w Rzeszowie z dnia 8 czerwca 2021 r., I SA/Rz 287/21, LEX nr 3208907.

Powyżej zarysowana teoria oraz oczekiwania branżowe wskazują na pilność rozwiązania omawianej problematyki. Z uwagi na aktualny brak rozróżnienia projektów agroPV od fotowoltaicznych, lokalizowanych na gruntach rolnych na których nie prowadzi się działalności rolniczej, koniecznym wydaje się zdefiniowanie oraz jasne określenie prawnopodatkowych skutków (lub ich braku) dla przedmiotowo omawianych instalacji.

CZĘŚĆ V

REKOMENDACJE

DE LEGE FERENDA

Zidentyfikowane w przedmiotowym raporcie bariery prawnoadministracyjne dotyczące projektów agroPV w Polsce uwidoczniły konkretne przeszkody w realizacji projektów agroPV. Szczególnie dotkliwa jest podstawowa bariera, czyli brak dedykowanych regulacji prawnych dotyczących agrowoltaiki. Mimo toczącej się od 2021 r. dyskusji na ten temat, w dalszym ciągu nie wprowadzono rozwiązań przeznaczonych dla tego typu projektów. W ten sposób w Polsce trudno rozwijać takie technologie, a tym bardziej nie sposób konkurować na tym tle z innymi państwami członkowskimi, które już przyjęły specjalne regulacje dostrzegając potencjał agroPV. Praktyka państw jest w tym zakresie różnorodna: w niektórych z nich wprowadzono rozwiązania prawne do obowiązujących już ustaw (por. Czechy lub Niemcy), podczas gdy w innych przyjęto akt prawny regulujący całościowo daną materię (Francja), a jeszcze w innych regulacja przebiega na poziomie lokalnym (Hiszpania). W związku z tym, istnieje wiele możliwości uregulowania tej problematyki.

Zdaniem Autorów raportu najbardziej optymalnym rozwiązaniem byłoby zaproponowanie ustawy dedykowanej agroPV. Mając jednak świadomość, że przygotowanie kompleksowej, odrębnej ustawy jest procesem złożonym i czasochłonnym, podczas gdy w świetle zbliżającego się terminu transpozycji RED III Polska potrzebuje wprowadzenia rozwiązań jak najszybciej, celem przyspieszenia procesów inwestycyjnych i wdrożenia jednolitych standardów dotyczących projektów agroPV na terenie kraju, **Autorzy raportu proponują wprowadzenie zmian do już obowiązujących aktów prawnych.**

W tej części raportu przedstawione zostaną propozycje zmian legislacyjnych (postulaty *de lege ferenda*) o różnym stopniu szczegółowości, mające na celu umożliwienie i usprawnienie procesu inwestycyjnego w projekty agroPV.

Celem tego podrozdziału jest wskazanie rozwiązań legislacyjnych, które:

1. wprowadzą do polskiego systemu prawnego definicję legalną „instalacji agrowoltaicznej”;
2. umożliwią wydanie przepisów wykonawczych określających kwestie techniczne związane z projektami agroPV;

3. wyeliminują rozbieżności interpretacyjne w obecnie obowiązujących przepisach poprzez ich ujednoczenie i doprecyzowanie w kontekście projektów agroPV;
4. wprowadzą mechanizmy zwiększające przewidywalność działań organów administracji oraz spójność w ich rozstrzygnięciach dotyczących instalacji agroPV;
5. uwzględnią postulaty branżowe wynikające z przeprowadzonych badań kwestionariuszowych oraz konsultacji branżowych.

Przedstawione postulaty legislacyjne będą uzupełnione o uzasadnienia, które odniosą się zarówno do bieżących potrzeb sektora agroPV w Polsce, jak i do wymogów wynikających z prawa Unii Europejskiej (w szczególności z uwagi na zbliżający się termin transpozycji dyrektywy RED III).

Zawarte w ramach niniejszego podrozdziału postulaty nie wyczerpują jednak tematyki zmian mających na celu usprawnienie i uproszczenie procesu inwestycyjnego. Umożliwienie rozwoju projektów agrowoltaicznych stoi bowiem w dalszym ciągu przed szeregiem wyzwań natury prawnej, jak i organizacyjnej, w tym kwestii nie objętych badaniem w ramach niniejszego raportu, jak np. dedykowane systemy wsparcia.

Wypunktowane powyżej propozycje mają na celu zwrócenie uwagi ustawodawcy na kluczowe kwestie, które wymagają priorytetowego potraktowania przez legislatora. Zmiany te są niezbędne z perspektywy realizacji krajowych i unijnych celów klimatyczno-energetycznych, w tym wymogów wynikających z dyrektywy RED III. Ich wdrożenie może przyczynić się do zwiększenia udziału PV w miksie energetycznym i zapewnić stabilniejszy rozwój sektora OZE w Polsce, wypełniając jednocześnie zobowiązania płynące z prawa unijnego.

1. BRAK DEDYKOWANYCH REGULACJI PRAWNYCH

ZIDENTYFIKOWANA BARIERA	AKTUALNY STAN PRAWNY	PROPOZYCJA ZMIAN	UZASADNIENIE ZMIANY
Brak definicji legalnej dla agrowoltaiki.	Brak definicji legalnej dla agrowoltaiki.	Dodanie do art. 2 ustawy OZE pkt 13a: instalacja agrowoltaiczna – instalacja, zachowująca odpowiednie cechy dla instalacji o której mowa w pkt 13, która jednocześnie stanowi mieszany system eksploatacji umożliwiający równoczesne wykorzystanie tego samego obszaru do wytwarzania energii z promieniowania słonecznego oraz prowadzenia działalności rolniczej , o której mowa w art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego.	Dodanie definicji legalnej instalacji agrowoltaicznej jest niezbędne do umożliwienia rozwoju tej technologii , uwzględniając jej specyfikę. Przyjęta definicja stanowi punkt wyjścia do stworzenia dalszych regulacji dotyczących agroPV.
Brak wytycznych określających, które projekty mogą zyskać status instalacji agrowoltaicznej.	Brak regulacji w zakresie specyfikacji technicznej dla agrowoltaiki w polskim systemie prawnym.	Dodanie nowego artykułu do ustawy Prawo energetyczne art. 15bb: Minister właściwy do spraw klimatu oraz minister właściwy do spraw rozwoju wsi, określają, w drodze rozporządzenia możliwość instalacji agrowoltaicznych, w tym określają:	Przyjęcie delegacji ustawowej dla ministra właściwego do spraw klimatu oraz ministra właściwego do spraw rozwoju wsi umożliwia wydanie szczegółowych wytycznych, które będą określały

		<ul style="list-style-type: none"> • rodzaje technologii, które mogą zostać uznane za instalacje agrowoltaiczne z dopasowaniem do poszczególnych działalności rolniczych (z wyznaczeniem parametrów wysokościowych oraz odległościowych); • obszary, na których jest możliwe powstanie instalacji agrowoltaicznych, w tym sprecyzowanie możliwości pokrycia powierzchni gruntu rolnego; • sposób wydzielenia strefy kontrolnej na gruntach, na których znajduje się instalacja agrowoltaiczna, o ile nie można zapewnić utrzymania dotychczasowej ilości plonów z obszaru objętego instalacją agrowoltaiczną; • poziom produkcji z danej produkcji rolniczej, przy czym poziom produkcji rolniczej nie można określić poniżej 20% względem wydzielonej strefy kontrolnej na 	<p>dopuszczalne rodzaje technologii instalacji agroPV.</p> <p>Dodatkowo uregulowanie szczegółowych kwestii technicznych w rozporządzeniu umożliwi łatwiejszą (bardziej efektywną) zmianę przedmiotowej materii celem dalszego rozwoju technologii agroPV, uwzględniając zmieniające się warunki.</p>
--	--	---	--

		<p>gruntach na których znajduje się instalacja agrowoltaicznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zasady rekultywacji terenu pod instalacjami agrowoltaicznymi.	
--	--	--	--

2. TRUDNOŚCI DOTYCZĄCE *DEVELOPMENTU* INSTALACJI AGROWOLTAICZNYCH

ZIDENTYFIKOWANA BARIERA	AKTUALNY STAN PRAWNY	PROPOZYCJA ZMIAN	UZASADNIENIE ZMIANY
Taka sama klasyfikacja projektów agroPV i tradycyjnych instalacji PV w kontekście przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko	Zgodnie z § 3. ust. 1 pkt 54a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się następujące rodzaje przedsięwzięć: 54a) zabudowa systemami fotowoltaicznymi o powierzchni wyznaczonej po obrysie zewnętrznych skrajnych modułów paneli nie mniejszej niż: a) 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form	Zmiana § 3. ust. 1 pkt 54a lit. b) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz dodanie po § 3. ust. 1 pkt 54a lit. b) nowej litery: § 3. ust. 1 pkt 54a lit. b) 3 ha na obszarach będącymi użytkami rolnymi i zabudowanymi instalacją agrowoltaiczną, o której mowa w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii. lit. c) 2 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a i lit. b - z wyłączeniem zabudowy systemami fotowoltaicznymi lokalizowanej na dachach i elewacjach obiektów budowlanych	Proponowana zmiana ograniczy konieczność uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla instalacji agrowoltaicznych, które z uwagi na swoją istotę mają pozytywny wpływ na środowisko i bioróżnorodność

	<p>ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 tej ustawy,</p> <p>b) 2 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a</p> <p>- z wyłączeniem zabudowy systemami fotowoltaicznymi lokalizowanej na dachach i elewacjach obiektów budowlanych;</p>		
<p>Lokalizowanie instalacji agroPV na gruntach rolnych klas III oraz klasy IV o mocy powyżej 150kW na podstawie planu miejscowego</p>	<p>Zgodnie z art. 14 ust. 6a pkt 2 u.p.z.p. gruntowe instalacje PV na gruntach rolnych klas I-III oraz klasy IV o mocy powyżej 150 kW mogą być lokalizowane wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.</p>	<p>Wykreślenie lit. b z art. 14 ust. 6a pkt 2) u.p.z.p. i zmiana treści lit. a i c : art. 14 ust. 6a</p> <p>Zmiana zagospodarowania terenu, dotycząca niezamontowanych na budynku instalacji OZE lokalizowanych:</p> <p>pkt 2) lit. a) Na użytkach rolnych klasy I-III z wyjątkiem lokalizowanych na gruntach klasy III instalacji agrowoltaicznej o której mowa w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii i gruntach leśnych,</p> <p>art. 14 ust. 6a pkt 2) lit. c) Na gruntach innych niż wskazane w lit. a, o mocy</p>	<p>Wprowadzenie możliwości lokalizowania instalacji agroPV na gruntach klasy III i niższej o mocy zainstalowanej poniżej 1 MW bez konieczności posiadania tytułu planistycznego na podstawie planu miejscowego stanowi znaczne ułatwienie dla inwestorów i deweloperów tychże projektów. Proponowane rozwiązanie ma przy tym na względzie ochronę najlepszych gleb (klasy I-II), pozostawiając obowiązek lokalizowania agroPV na tychże gruntach wyłącznie na podstawie planu miejscowego.</p>

		zainstalowanej elektrycznej większej niż 1000 kW	
<p>Trudności w lokalizowaniu instalacji agroPV z uwagi na fakt, że tereny przeznaczone pod realizację tradycyjnych farm PV kwalifikowane są jako obszary produkcyjne, zaś grunty klasy I-III stanowią przeznaczenie rolnicze. Aktualnie, nie ma możliwości dualnego przeznaczenia gruntu, zarówno pod produkcję rolną, jak i produkcyjną. Specyfika agroPV wymaga połączenia tych dwóch rodzajów przeznaczenia gruntów poprzez stworzenie klarownego rozwiązania.</p>	<p>Zgodnie z art. 15 ust. 4 u.p.z.p., plan miejscowy przewidujący możliwość lokalizacji budynków umożliwia również lokalizację zamontowanych na budynku instalacji odnawialnych źródeł energii wykorzystujących do wytwarzania energii wyłącznie energię promieniowania słonecznego oraz mikroinstalacji w rozumieniu art. 2 pkt 19 ustawy o OZE, również w przypadku innego przeznaczenia terenu niż produkcyjne, chyba że ustalenia planu miejscowego zakazują lokalizacji takich instalacji.</p>	<p>Dodanie nowego ustępu po art. 15 ust. 4 u.p.z.p.: Art. 15 ust. 4a u.p.z.p.: Plan miejscowy przewidujący przeznaczenie gruntów na cele rolnicze, umożliwia również lokalizację instalacji agrowoltaicznej o której mowa w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii na tych gruntach, chyba że ustalenia planu miejscowego zakazują lokalizacji takich instalacji.</p>	<p>Umożliwienie lokalizowania instalacji agroPV na gruntach przeznaczonych na cele rolnicze pozwoli na zintegrowanie produkcji rolnej z produkcją energii, co wesprze innowacyjne modele gospodarowania, które przyczynią się do zwiększenia efektywności energetycznej oraz ochrony środowiska. Propozycja ta jest zbliżona do rozwiązania niemieckiego, gdzie tereny pod realizację inwestycji agroPV otrzymują oznaczenie „tereny specjalne – agrowoltaika”.</p>

3. PODWÓJNE PRZEZNACZENIE GRUNTÓW

ZIDENTYFIKOWANA BARIERA	AKTUALNY STAN PRAWNY	PROPOZYCJA ZMIAN	UZASADNIENIE ZMIANY
Brak definicji agrowoltaiki dla celów rozróżnienia instalacji tego typu realizacji innych przedsięwzięć na gruncie przepisów u.o.g.r.l.	Brak definicji agrowoltaiki w u.o.g.r.l.	Dodanie po art. 4 pkt 33 u.o.g.r.l. nowego punktu: Ilekoć w ustawie jest mowa o: art. 4 pkt 34) instalacji agrowoltaicznej – połączenie działalności rolniczej z produkcją energii elektrycznej z promieniowania słonecznego o której mowa w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii	Zdefiniowanie agrowoltaiki na gruncie u.o.g.r.l. umożliwi odróżnienie mechanizmu połączenia działalności rolniczej z produkcją energii słonecznej od pozostałych inwestycji dla realizacji których wymagane jest odrolnienie. Powyższe, otwiera drogę do przygotowania na zasadzie <i>lex specialis</i> wyjątku dot. lokalizowania agroPV na gruntach klasy I-III przy jednoczesnym zachowaniu dotychczasowej działalności rolniczej
Brak wyraźnych regulacji umożliwiających traktowanie inwestycji agroPV inaczej niż typowe inwestycje nierolnicze, co w przypadku chęci połączenia produkcji rolnej z wytwarzaniem energii elektrycznej prowadzi	1) zgodnie z art. 7 ust. 2 pkt 1) u.o.g.r.l. Przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I-III – wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi.	Dodanie po art. 7 u.o.g.r.l. nowego artykułu: art. 7a u.o.g.r.l. 1. Nie stanowi przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz nie podlega wyłączeniu gruntów	Agrowoltaika nie wyklucza funkcji rolniczej, a wręcz ją wspiera. Zmiana umożliwi wykorzystanie żyznych gleb bez trwałego ich odrolnienia, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

<p>do obowiązku wyłączenia gruntów z produkcji rolnej klas I-III i ponoszenia wysokich kosztów oraz czasochłonnych procedur związanych z „odrolnieniem”.</p>	<p>2) zgodnie z art. 11 ust. 1 u.o.g.r.l., Wyłączenie z produkcji użytków rolnych wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego i organicznego, zaliczonych do klas I, II, III, IIIa, IIIb, oraz użytków rolnych klas IV, IVa, IVb, V i VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego, a także gruntów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2-10, oraz gruntów leśnych, przeznaczonych na cele nierolnicze i nieleśne - może nastąpić po wydaniu decyzji zezwalających na takie wyłączenie.</p> <p>3) zgodnie z art. 12 ust. 1 u.o.g.r.l., osoba, która uzyskała zezwolenie na wyłączenie gruntów z produkcji, jest obowiązana uiścić należność i opłaty roczne</p> <p>4) brak przepisów regulujących „podwójne użytkowanie” gruntów, łączące produkcji rolnej z instalacjami PV</p>	<p>z produkcji o którym mowa w art. 7 realizacja inwestycji agrowoltaicznej, jeżeli:</p> <p>1) instalacja agrowoltaiczna nie zmienia dotychczasowego sposobu prowadzenia działalności rolniczej;</p> <p>2) konstrukcja nośna paneli pozwala na swobodny przejazd maszyn rolniczych lub dostęp zwierząt gospodarskich;</p> <p>3) stopień pokrycia działki infrastrukturą agrowoltaiczną nie przekracza określonego wskaźnika wskazanego w rozporządzeniu o którym mowa w art. 15bb ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne.</p> <p>2. uzupełniające warunki techniczne instalacji agrowoltaicznych określi rozporządzenie o którym mowa w art. 15bb ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne.</p>	<p>Z uwagi na niekwalifikowanie projektów agroPV jako działania zmieniającego przeznaczenie rolnicze grunt, propozycja zwalnia ponadto z wysokich należności i opłat rocznych z tytułu odrolnienia.</p> <p>Propozycja rozwiązuje również problematykę działek posiadających klasę bonitacyjną zarówno z zakresu I-III, jak i IV-VI.</p>
--	---	---	---

4. KWESTIA PŁATNOŚCI BEZPOŚREDNICH

ZIDENTYFIKOWANA BARIERA	AKTUALNY STAN PRAWNY	PROPOZYCJA ZMIAN	UZASADNIENIE ZMIANY
<p>Wątpliwości interpretacyjne czy obszar, na którym jednocześnie prowadzona jest instalacja agroPV oraz działalność rolnicza stanowi „kwalifikujący się hektar” – a tym samym czy istnieje możliwość przyznania płatności bezpośredniej rolnikowi.</p>	<p>I. art. 26 ust. 1 ustawy PSdWPP:</p> <p>Płatności bezpośrednie są przyznawane do powierzchni działki rolnej lub jednostki gruntu nierolniczego:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) położonych na gruncie stanowiącym kwalifikujący się hektar, 2) o powierzchni nie mniejszej niż 0,1 ha, 3) nie większej niż maksymalny kwalifikujący się obszar, o którym mowa w art. 2 ust. 7 lit. a rozporządzenia 2022/1172 - chyba że przepisy ustawy stanowią inaczej. <p>II. art. 26 ust. 4 ustawy PSdWPP:</p> <p>Minister właściwy do spraw rozwoju wsi określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki uznawania gruntów za kwalifikujące się hektary,</p>	<p>Dodanie do Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków uznawania gruntów za kwalifikujące się hektary:</p> <p>§1 ust. 1 pkt 6 obszar znajdujący się pod instalacją agrowoltaiczną, przy czym grunty znajdujące się wyłącznie pod elementami konstrukcyjnymi instalacji agrowoltaicznej nie stanowią obszaru kwalifikującego się hektara.</p>	<p>Wprowadzenie jednobrzmiącej regulacji wyeliminuje wszelkie wątpliwości interpretacyjne związane z możliwością przyznania rolnikowi płatności bezpośrednich pod instalacją agrowoltaiczną.</p> <p>Z kolei wprowadzone ograniczenie dotyczące wyłączenia z „kwalifikującego się hektara” obszaru znajdującego się pod elementami konstrukcyjnymi zagwarantuje prawo do wypłaty środków z budżetu UE przeznaczonych rzeczywiście na grunty na produkcję rolniczą, uwzględniając przy tym specyfikę różnych projektów agroPV.</p>

	<p>mając na względzie czynniki przyrodnicze oraz zabezpieczenie przed przyznawaniem płatności bezpośrednich do gruntów, które nie stanowią kwalifikujących się hektarów.</p> <p>III. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków uznawania gruntów za kwalifikujące się hektary.</p>		
--	--	--	--

5. KWESTIE PODATKOWE

ZIDENTYFIKOWANA BARIERA	AKTUALNY STAN PRAWNY	PROPOZYCJA ZMIAN	UZASADNIENIE ZMIANY
Brak definicji agrowoltaiki dla celów rozróżnienia instalacji tego typu od tradycyjnych inwestycji w PV na gruncie przepisów podatkowych	Brak definicji agrowoltaiki w u.p.o.l.	Dodanie po art. 1a ust. 1 pkt 7 u.p.o.l. nowego punktu: Użyte w ustawie określenia oznaczają: art. 1a ust. 1 pkt 8) instalacja agrowoltaiczna – połączenie działalności rolniczej z produkcją energii elektrycznej z promieniowania słonecznego o której mowa w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii	Zdefiniowanie agrowoltaiki na gruncie u.p.o.l. umożliwi odróżnienie mechanizmu połączenia działalności rolniczej z produkcją energii słonecznej od klasycznych projektów PV lokalizowanych na gruntach klasy IV i niższej. Powyższe, otwiera drogę do uregulowania na zasadzie <i>lex specialis</i> skutków prawnopodatkowych dla agroPV
Uznawanie za działalność gospodarczą wytwarzania energii elektrycznej z instalacji agrowoltaicznych w sytuacji, w której funkcjonująca instalacja PV nie zmienia dominującego charakteru działalności rolniczej na danym gruncie oraz przyczynia się do niej w sposób pozytywny. W obecnym	I. zgodnie z art. 1 u.p.r., opodatkowaniu podatkiem rolnym podlegają grunty sklasyfikowane w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne, z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza.	I. dodanie po art. 2 ust. 3 u.p.r. nowego ustępu: art. 2 ust. 3a u.p.r. Za grunty zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza nie uważa się gruntów sklasyfikowanych w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne na których zlokalizowana jest	Uznanie agroPV jako instalacji znajdujących się na użytkach rolnych i nieprzeznaczonych na prowadzenie działalności gospodarczej pozwala rozwiązać kwestię podwójnego opodatkowania gruntów poprzez zwolnienie gruntów, na których znajdują się instalacje agroPV wraz

<p>stanie prawnym, powyższe połączenie przyczynia się w teorii do powstania obowiązku podatkowego w zakresie podatku od nieruchomości, obliczanego względem całkowitej powierzchni gruntu na której znajduje się instalacja agroPV.</p>	<p>II. zgodnie z art. 2 ust. 3 u.p.r., za grunty zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza nie uważa się gruntów sklasyfikowanych w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) przez które przebiegają urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 Kodeksu cywilnego, wchodzące w skład przedsiębiorstwa przedsiębiorcy prowadzącego działalność telekomunikacyjną, działalność w zakresie przesyłania lub dystrybucji płynów, pary, gazów lub energii elektrycznej lub zajmującego się transportem wydobytego gazu ziemnego lub ropy naftowej, 2) zajętych na pasy technologiczne stanowiące grunt w otoczeniu urządzeń, o których mowa w pkt 1, konieczny dla zapewnienia właściwej eksploatacji tych urządzeń, 3) zajętych na strefy bezpieczeństwa oraz strefy kontrolowane urządzeń, o których mowa w pkt 1, służących do przesyłania lub dystrybucji ropy naftowej, paliw ciekłych lub paliw 	<p>instalacja agrowoltaiczna o której mowa w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii</p> <p>II. dodanie po art. 1a ust. 2a pkt 4) u.p.o.l. nowego punktu:</p> <p>art. 1a ust. 2a pkt 5) Do gruntów, budynków i budowli związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej nie zalicza się gruntów, na których zlokalizowane są instalacje agrowoltaiczne</p>	<p>z budowlami towarzyszącymi z podatku od nieruchomości na mocy art. 2 ust. 2 u.p.o.l. Uzasadnieniem zmiany jest fakt, że wykorzystywany grunt nadal pełni funkcję rolniczą. Likwidacja podwójnego opodatkowania agroPV przyczyni się do zwiększenia rentowności inwestycji, zachęci rolników do wdrażania agroPV i wpłynie korzystnie na rozwój energetyki słonecznej oraz gospodarki rolnej.</p>
---	--	---	---

	<p>gazowych, lub transportu wydobytego gazu ziemnego lub ropy naftowej, które zostały określone w odrębnych przepisach</p> <p>- chyba że grunty te są jednocześnie zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza oraz innej niż działalność, o której mowa w pkt 1.</p> <p>III. zgodnie z art. 1a ust. 2a pkt 4) u.p.o.l., do gruntów, budynków i budowli związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej nie zalicza się gruntów:</p> <p>a) przez które przebiegają urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 Kodeksu cywilnego, wchodzące w skład przedsiębiorstwa przedsiębiorcy prowadzącego działalność telekomunikacyjną, działalność w zakresie przesyłania lub dystrybucji płynów, pary, gazów lub energii elektrycznej lub zajmującego się transportem wydobytego gazu ziemnego lub ropy naftowej,</p>		
--	---	--	--

	<p>b) zajętych na pasy technologiczne stanowiące grunt w otoczeniu urządzeń, o których mowa w lit. a, konieczny dla zapewnienia właściwej eksploatacji tych urządzeń,</p> <p>c) zajętych na strefy bezpieczeństwa oraz strefy kontrolowane urządzeń, o których mowa w lit. a, służących do przesyłania lub dystrybucji ropy naftowej, paliw ciekłych lub paliw gazowych, lub transportu wydobytego gazu ziemnego lub ropy naftowej, które zostały określone w odrębnych przepisach</p> <p>- chyba że grunty te są jednocześnie zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza oraz innej niż działalność, o której mowa w lit. a.</p> <p>IV. zgodnie z art. 2 ust. 2 u.p.o.l., opodatkowaniu podatkiem od nieruchomości nie podlegają użytki rolne lub lasy, z wyjątkiem zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej.</p>		
--	---	--	--

POZOSTAŃMY W KONTAKCIE

Polskie Stowarzyszenie Fotowoltaiki

www.stowarzyszeniepv.pl

e-mail: biuro@stowarzyszeniepv.pl

00-120 Warszawa, Złota 59 lok. 632 (bud. LUMEN)

KRS 0000781325 | REGON 383070564 | NIP 9291994664

**Brysiewicz
Bokina**
KANCELARIA PRAWNA

Brysiewicz Bokina i Wspólnicy

www.bbs-legal.pl

e-mail: kancelaria@bbs-legal.pl

01-785 Warszawa, Broniewskiego 3 (bud. AKACJOWY PARK)

KRS 0000689071 | REGON 367976544 | NIP 5242837129